

Inleiding

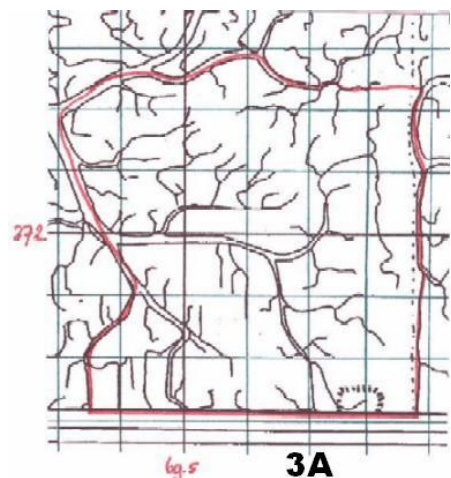
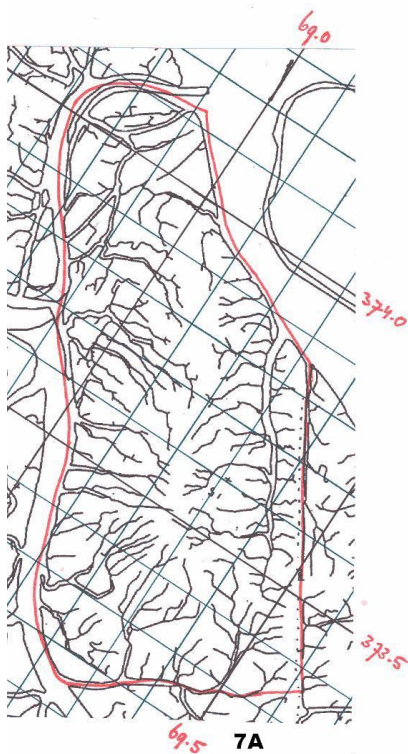
Sinds medio jaren 1980 volgt SOVON de aantal ontwikkeling van de Nederlandse broedvogels. Door middel van steekproeven streeft men naar een landdekkend overzicht. Het Broedvogel Monitoring Project (BMP) houdt in dat een betrekkelijk klein gebied (10-250ha.) gedurende een lange tijd wordt bemonsterd op alle aanwezige broedvogels. In 2004 en 2005 werd voor het biotoop brakwaterschor in Saeftinghe het eerste proefvlak (deelgebied 7) aangepakt. Na deze proef werd in 2006 gestart met vier plots: in totaal 160ha., 7.2% van het begroeide deel. In 2010 is op verzoek van en in samenwerking met Stichting Het Zeeuwse Landschap in het uiterste oosten een vijfde plot ingebracht van 40ha. met veel riet. Het gemonitoorde deel van Saeftinghe - 200ha ofwel 8.9% van het begroeide deel - is daarmee meer representatief geworden. Om dit project op lange termijn te kunnen volhouden, is een werkgroep opgericht, die opereert onder de vleugels van de Vogelwerkgroep van Natuurbeschermingsvereniging OZV De Steltkluut, met medewerking van Stichting Het Zeeuwse Landschap, de beheerder van het gebied.

Gebied

Het Verdrongen Land van Saeftinghe is een getijdengebied binnen het estuarium van de Westerschelde. Twee maal daags loopt het gebied vol met water (hoogwater) en twee maal daags valt het grootste gedeelte droog (laagwater). De tijden waarop dat gebeurt, schuiven dagelijks een vijftigtal minuten op. Daarbij is er dagelijks een relatief hoog hoogwater en een lager hoogwater. De waterstanden variëren er van dag op dag met twee keer per maand een doottij en een springtij. Het verschil tussen hoogwaterspring en hoogwaterdoottij bedraagt ruim 1 meter. Het tijverschil varieert tussen 3,5 en 7 meter. Bovendien kan de wind hier nog gemakkelijk tot 1 meter afhalen of bijtellen. Bij springtij kan het gebeuren dat het schor volledig onder water komt, alhoewel dat gedurende het broedseizoen zelden voorkomt. Dit alles beperkt de betreding. Saeftinghe is daardoor niet exact conform de voorschriften van SOVON te inventariseren. Sedert 1997 wordt circa een derde van het gebied begraasd door rundvee.

Gebied 3A (30 ha.)

In dit plot is een overgang van intensief begraasd en vertrapt schor - met bulten-slenken-systeem - naar extensief begraasd. Rondom de vluchtheuvel, langs de dijk en bij de Rijksdam is de begrazing intensief. De weinig begraasde noordwestelijke helft, kenmerkt zich door een relatief oud reliëfrijke landschap van met zeebies en zeeaster begroeide kommen en hoge met zeekweek begroeide oeverwallen, een rietveld en een toenemend aantal rietplukken. Het gebied wordt regelmatig bij excursies doorkruist of gepasseerd. Een onregelmatig gebruikt pad loopt van het noordoosten naar het zuidwesten. Van het getij heeft men weinig overlast. Tijdens de twee uur rondom HW is er wat hinder. In 2007 en 2009 is 200 meter van de Rijksdam opgehoogd. Afwatering van het zuidoostelijke deel vindt sindsdien plaats door betonbuizen onder de dam door. Het plot wordt vanuit de aangrenzende polder intensief door vossen belopen.

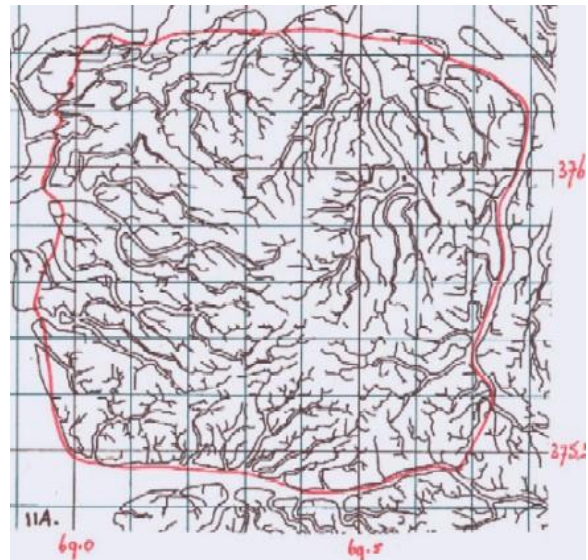

Gebied 7A (39 ha.)

Dit gebied is verpacht voor begrazing maar in de praktijk komen er nauwelijks koeien. De noordelijke helft en de Rijksdam worden intensief gebruikt bij excursies en hier liggen paden. In het zuiden en oosten is er het normale patroon van kommen, oeverwallen en tamelijk diepe modderige geulen. In de lengterichting ligt een uitgestrekt kommengebied (de waterscheiding) met veel zeebies en zeeaster. Daar schieten rietplukken op. Twee ervan, met een wat grotere omvang, zijn enkele decennia oud. De noordelijke helft kenmerkt zich door vegetatie van relatief jong schor en ondiepe, meer zandige geulen. Langs de IJskelder vindt afslag plaats met gemiddeld 1 meter per jaar. Het gebied is licht tijafhankelijk. Er is redelijk wat vossenactiviteit.

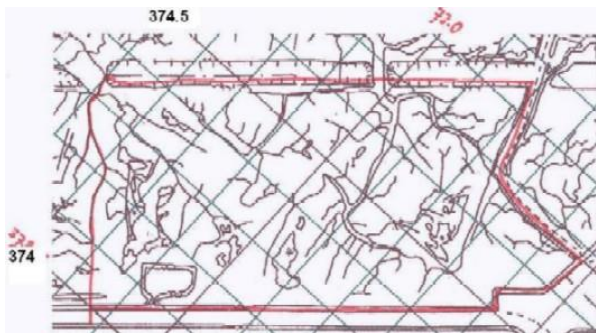
Gebied 11A (60 ha.)

De Marlemontse Plaat grenst aan de Westerschelde. Was er voordien nog aangroei, sedert 1995 staan de noordelijke en westelijke randen bloot aan forse erosie met enkele meters jaarlijks. Het is een oud schor met uitgestrekte kommen in het midden en ondiepe geulenstelsels met overwegend zandige bodems. Het gebied wordt niet beweid en incidenteel (langs de westrand) bezocht door excursies. Er zijn diverse rietplukken die zich langzaam uitbreiden en elk jaar komen er nieuwe bij. Een stormtij kan deze evenwel flink aantasten of doen verdwijnen. Gedurende het winterhalfjaar worden grote en/of kleine veekpaketten afgezet. Het plot is sterk getijafhankelijk doordat het op ongeveer 1.5 uur loopafstand ligt van Emmadorp. Doordat de geulen ondiep zijn, is overtijen met hoogwaterdoodtij mogelijk. Het gebied wordt regelmatig door vossen belopen.

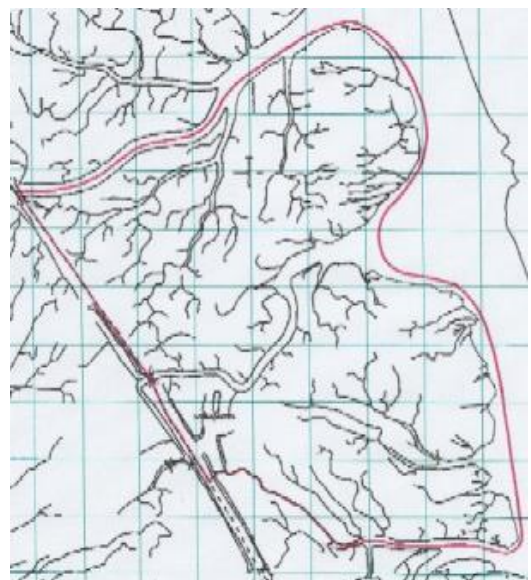
Gebied 13A (32 ha.)

Het plot maakt deel uit van het intensief met koeien beweidde lichtbrakke deel tussen de Gasdam en de Zanddam. De Zanddam heeft de kenmerken van een hoge, zandige, droge oeverwal. Er zijn hier geen excursies. De grasmat is kort en bestaat overwegend uit zilt rood zwenkgras. Karakteristiek zijn lage, droge oeverwalen met daartussen modderige kommen (met of zonder zeebies) en plassen met stagnerend water die, tijdens een periode van opeenvolgende lage hoogwaters en het uitblijven van regenval, kunnen opdrogen. Het aantal rietplukken breidt uit. Langs de Gasdam ligt een strook aangespoeld dood plantenmateriaal (veek) met een ruderaale vegetatie. Het gebied is nauwelijks tijafhankelijk. In de gasdam bevinden zich enkele vossenburchten. Het plot wordt zeer intensief door vossen belopen.

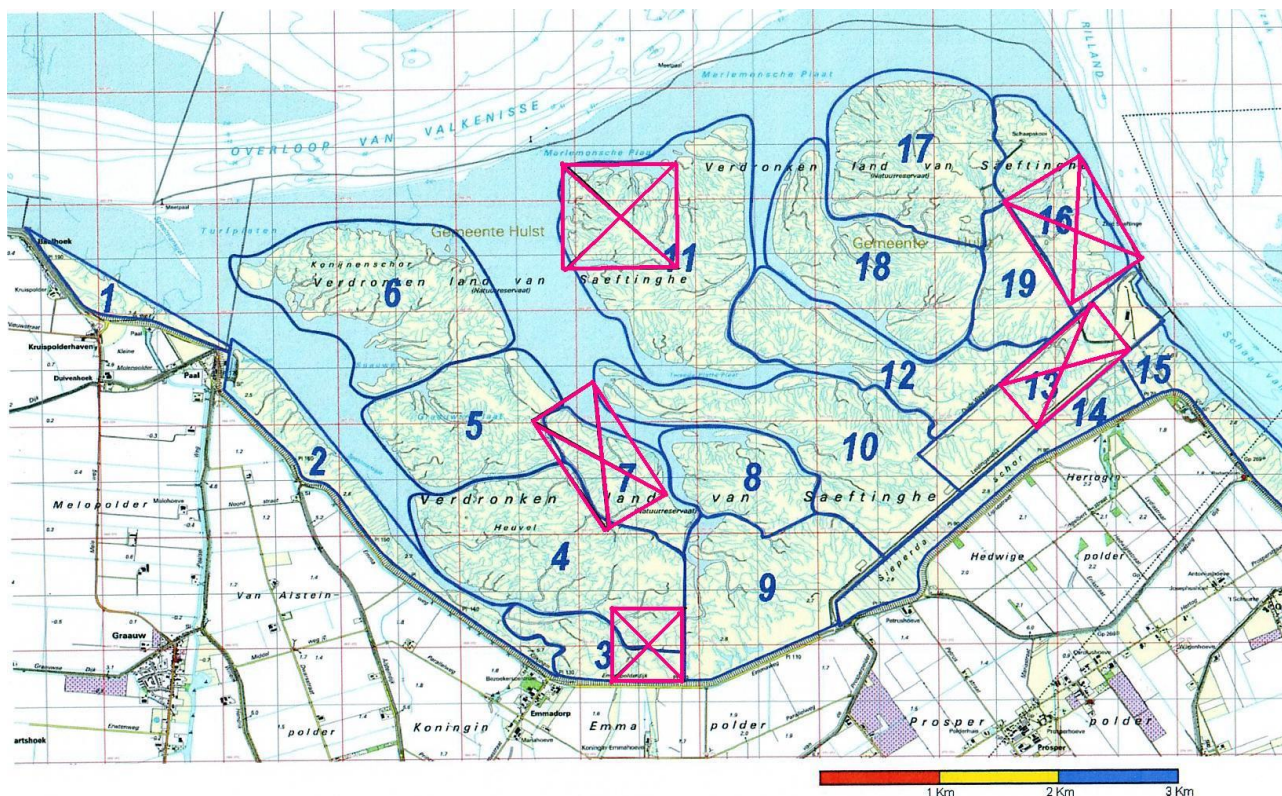
Gebied 16A (40 ha.)

Vanaf de voormalige schapendam die de westgrens vormt, vindt extensief begrazing plaats met runderen langs de grote geulen. Er is een lage stelle waarop tot 1997 een schaapskooi stond. Tot 1993 graasden er schapen en was er een mozaïek van kleine en grote kweldergrasweiden tussen vegetaties met zeebies, zeeaster en riet. Na 1993 domineert riet - niet alleen in presentie maar ook in hoogte (tot drie meter). De rietvelden zijn niet aaneengesloten. Tijdens stormtijden slaan grote stukken plat waarna het enkele jaren duurt eer de vegetatie zich door de dikke mat van dood plantenmateriaal heeft heroverd. Het kweldergras en zilt rood zwenkgras langs de grote geulen maakt plaats voor zeekweek. In het oosten en in de mondingen van de grote geulen is er veel afslag. Het plot wordt regelmatig door vossen bezocht, het meest frequent nabij de dam en vanuit een burcht midden in.

Werkwijze

Gezien de ervaringen van voorgaande jaren zijn in maart geen tellingen verricht. De inventarisatieperiode liep tot 1 augustus. Alle plots zijn gedurende deze periode minimaal acht maal geïnventariseerd. In elk plot is gestreefd naar minimaal één nachtelijke telling met behulp van geluidsapparatuur. Dit is in 2014 in alle plots gelukt, zij het dat de omstandigheden niet altijd even ideaal waren. In augustus zijn enkele gerichte bezoeken ondernomen in verband met de graszanger doch vanwege het koude weer heeft dat weinig opgeleverd. In alle telgebieden zijn extra - meestal onvolledige - tellingen verricht.

Het Verdronken Land van Saeftinghe met telgebieden en BMP- plots

Gewerkt is met een rooster dat werd opgesteld aan de hand van de persoonlijke voorkeuren, vogelkennis en de getijdentabel 2014 van Bath. Het uitgangspunt zijn twee tellingen per 28 dagen (getijcyclus) binnen een negendaagse periode, met vier dagen in het weekend. Eén periode valt in de eerste helft en één gedurende de tweede helft van een maand. Binnen elk van die telperiodes valt op een of meer dagen, in de aanloop naar doortij, het eerste laagwater in de vroege ochtend.

periode	3	7	11	13	16	afkortingen tellers
29/3-6/4						DP Diny de Putter
1	BM	HB	DP	WK	HZL	MT Marc den Toonder
12/4-20/4						WC Wannes Castelijns
2	DS	AH / ST	BM / MB	RD / MB	HZL	MB Marc Buijs
26/4-4/5						AH Alex Van Herrewege
3	AH / BM	DS / BM	MJ	JM	HZL	WN Wim Neve
10/5-18/5						RD Ron d'Hondt
4	DP	BM	MB	WN	HZL	HB Huub Bun
24/5-1/6						WK Walter Van Kerkhoven
5	AH	DS / DP	MJ	RD/ST	HZL	JM Jean Maebe
7/6-15/6						DS David Stout
6	MJ	MB	MB	WK	HZL	FV Frits van Velzen
21/6-29/6						Mi Joop Millenaar
7	BM / DP	ST	HZL	WN	HB	BC Barbara de Coninck
5/7-13/7						MJ Marc Jeurissen
8	ST	BM	MB	WK	MB	BM Bernard Messiaen
19/7-27/7						ST Stefaan Thiers
9	BM	MB	BM	WK	BM	PC Pepijn Calle
nachtvogels	HB	MB	MB	MB	HZL	HZL (pepijn/wannes)

Tabel 1. Rooster 2014

Bij het inventariseren wordt gebruik gemaakt van GPS als hulp bij de positiebepaling. De Stichting heeft drie apparaten ter beschikking gesteld. De meeste tellers tekenen de gelopen route in en/of noteren zaken als rietplukken, de ligging van veek-veldjes, weersomstandigheden, waterstanden, predatie en sporen van vos etc. Dit vergemakkelijkt de verwerking en interpretatie van de gegevens.

Degene die voor een telling staat ge-roosterd, is verantwoordelijk voor de uitvoering ervan en zorgt voor vervanging indien nodig. Gezien de aard van het gebied, verdient het aanbeveling een reserve datum achter de hand te houden, mocht een telling

onverhoopt niet door kunnen gaan. De instructie is gelijk aan die van het vorige jaar. Zoals altijd stonden de faciliteiten van het bezoekerscentrum ter beschikking. Met dank aan Carla van Dueren den Hollander, Simone van Ham, Dela Abuis en Rianne Raanhuis. Ook dank aan Pepijn Calle die zo bereidwillig was een aantal grafiekjes te vervaardigen.

Water en weer in voorjaar 2014

Ontleend aan de sites van het KNMI en het Hydro Meteo Centrum Zeeland (waterstanden meetpaal Bath, aangevuld met aantekeningen van enkele teller en waterstandenkromme van Chris Vreugenhil).

Op 5 december 2014 trekt een zware noordwesterstorm over het noorden van Nederland. In de daaropvolgende nacht wordt het water in de Westerschelde opgestuwd tot twee meter bovenop het schor. Het weer gedurende de periode januari - juli kenmerkt zich door relatief hoge temperaturen, vrij veel zon en weinig neerslag. De springtijden eind maart liggen allemaal rond de NAP+330 (iets meer dan voorspeld) en alleen de oeverwallen blijven droog. Een stevige noordwestenwind en springtij geven op 14 en 18 april ongeveer 30cm verhoging en een groot deel van het schor staat blank (18/4 NAP+352. De laatste week van april is het zomers maar met een paar pittige buien. Na een koel en droog begin van mei is het tot de 14^e wisselvallig. Daarna is opnieuw droog en warm tot zeker half juni. Nu en dan passeren buien met onweer. Juli is zeer warm maar wel nat en tamelijk somber. De neerslag die valt, heeft een buig karakter. Al die tijd zijn er geen extreme waterstanden al komen de kommen bij elk hoogwaterspring dras. Bij het springtij van de 14/7 komt het water tot NAP+357 (14 cm verhoging) en staan de meeste oeverwallen onder water. Op 28/7 trekt een zware buienlijn over van west naar oost. In augustus raakt het zomerweer in verval en wordt het steeds koeler. Het wordt een zeer natte maand alhoewel de zon zich tussen de buien door regelmatig laat zien.

Tabel 2. Data van inventarisatiebezoeken (* aanvullingen; geen volledige telling)

	3			7			11			13			16		
30/3-7/4	3/4	1000-1430	BM	31/3	0830-1130	MB+M	29/3	0700-1130	DP+MT	29/3	0730-1000	WK	2/4*	1030-1130	MB+J
										4/4	0800-1030	MB+J			
13/4-21/4	13/4	0530-0600	MB	12/4	0600-1000	DS	12/4	0600-1410	BM	18/4	0930-1230	RD	11/4	0600-1200	PC+CKB
	19/4	0730-0930	DS	13/4	0710-1110	ST	13/4	0700-1130	MB	20/4*	0630-0730	MB			
				15/4	0730-1130	AH				22/4	0600-0830	MB			
				19/4	1000-1400	DS									
27/4-5/5	30/4	0630-1015	AH	26/4	0700-1100	DS	30/4	0830-1215	MJ	29/4	0905-1145	JM	25/4	0600-1200	PC+WC
	1/5*	0915-0945	MB	29/4	0800-1330	BM				30/4*	1700-1715	MB	30/4	0530-1000	MB
	2/5	1000-1600	BM	1/5*	1000-1030	MB				1/5*	1900-1930	MB+J	1/5*	2015-2130	MB+J
	3/5	0700-0800	DS	3/5	0830-1130	DS				2/5*	1240-1300	MB+J	2/5*	1230-1325	MB+J
11/5-19/5	11/5*	0600-0615	MB	15/5	0830-1515	BM	11/5	0700-1030	MB	19/5	1930-2200	MB	9/5	0750-1200	PC+D
	12/5	1600-1930	DP+MT				16/5	0900-1200	MB						
	16/5	0615-0800	MB												
25/5-2/6	24/5	0520-0620	DS	24/5	0645-0930	DS	25/5	0500-0830	MB	25/5	0530-0830	RD+ST	23/5	0545-1200	PC+WC
	25/5	1100-1400	MB	28/5*	1400-1440	MB+P	28/5	0730-1130	MJ	1/6*	1030-1115	MB	28/5*	0945-1055	MB+P
	28/5	0600-0845	MB	29/5	0630-1030	DP+MT	1/6	1030-1145	MB				2/6*	0900-1030	MB+P
	30/5	0645-1000	AH	31/5	0915-1300	DS									
	31/5*	0750-0900	DS												
	1/6	0730-0930	MB												
8/6-16/6	7/6	0530-0810	MJ	15/6*	1530-1600	MB	15/6	1030-1445	MB+J	8/6	0630-0900	WK	10/6	0530-1200	PC
	15/6*	0900-0915	MB	18/6	2130-2330	MB									
	18/6*	2000-2100	MB												
22/6-30/6	21/6	2130-2330	MB	22/6	0600-1030	ST	27/6	0830-1130	PC+WC	27/6	1930-2100	MB	22/6	2210-2359	PC+C
	26/6	0900-1330	BM	27/6*	1045-1115	MB+P							23/6*	0420-0615	MB
	27/6	0645-1730	DP+MT										23/6*	2130-2345	MB+J
													27/6*	2100-2359	MB
6/7-14/7	5/7	1645-1730	MB	5/7	1400-1600	MB	5/7	0700-1000	MB	11/7	0730-0930	WK	14/7*	2130-2300	MB+J
	12/7	0615-1030	ST	11/7	0700-1200	BM				15/7	1300-1430	MB	15/7*	2030-2359	MB+J
													16/7	0930-1315	MB+J
20/7-28/7	24/7	1130-1430	BM	27/7	1000-1130	MB	24/7	1330-1530	BM				27/7	0900-1430	BM
3/8-11/8	17/8	1200-1330	MB	17/8	1400-1600	MB	14/8	1330-1530	MB	11/8	1215-1400	MB	11/8*	1030-1230	MB

(J = Jenny Buise-Roqiers; C = Chris Vreugdenhil, K = Kees van der Vluht, M = Bas de Maat; D = Diego Calle; P = Walter Poppe)

Resultaten

In Saeftinghe zijn diverse factoren van invloed die het karteren nadelig beïnvloeden (Buise 2010). Bij het interpreteren van de gegevens wordt daar enigszins rekening mee gehouden. De weersomstandigheden waren redelijk tot goed. Alleen in telgebied 16a bleken de gekozen teldata ongelukkig uit te komen met de weersomstandigheden. Vanwege de slechte zang op die dagen kan er enige ondertelling zijn geweest van sommige rietvogels. In 2013 bleek het voor diverse tellers moeilijk zich aan het telschema te houden vanwege de weersomstandigheden. Ten einde dit te ondervangen, waren voor elk telgebied een aantal extra tellingen ingepland. Dankzij het grote aantal tellingen zijn van elk plot voldoende waarnemingen verzameld om tot een verantwoorde interpretatie te komen.

Van plots 3A, 11A en 12A zijn intussen gegevens beschikbaar over de jaren 1997 en 2004 tot en met 2014. Van het plot 7A zijn ook van 2005 gegevens beschikbaar. Met betrekking tot het plot 16A is dat van de jaren 1997, 2004, 2010 tot en met 2014. De aantallen van 1997 liggen met betrekking tot 11A, 13A en 16A aanzienlijk lager dan na 2004. Deze toename is deels reëel. Voor de discussie hierover zie vorige rapporten.

Discussie:

In alle plots is vossenactiviteit waargenomen, ondanks dat de tijdens het stormtij van 5/6 december 2014 vrijwel de gehele populatie die dieper in het schor leefde, is verdrongen. In de weken daarna zijn minimaal zes dode vossen gevonden. In de weken daarna zijn nauwelijks sporen gevonden op grotere afstand (> 1km) van de dijk. Vanaf februari/maart is het aantal dus bijzonder snel aangevuld van buitenaf. Op de schorren werd een vijftal burchten gevonden; dit is exclusief de Gasdam.

Evenals vorig jaar werden de meeste nesten van de ganzen en eenden gevonden gedurende de eerste telronden. Doordat grauwe ganzen meestal in de kommen broeden, veroorzaakten de springtijhoogwaters begin april redelijk wat schade. Voor zover niet gepreedeerd of uitgekomen, verspoelde de rest half april. Een paar ganzen is daarna een vervolglegsel begonnen. Het aantal nesten van de grauwe gans op de open schorren lag wat lager dan het jaar tevoren. In 2014 is een onderzoek uitgevoerd door Bas de Maat naar het wel en wee van de ganzen in Saeftinghe. Dit speelde zich voor een groot deel af in de BMP-plots. Voor zijn werkwijze en conclusies verwijzen we naar zijn rapport.

Ook met de wilde eend gaat het minder en minder. Ten opzichte van 2013 is de afname 33% en vergeleken met 2010 zelfs meer dan 50%. Ook hier speelt waarschijnlijk de vos een grote rol en ook bij deze soort zien we eenzelfde verschuiving als bij de ganzen. Opmerkelijk is dat een bodembroeder als veldleeuwerik het dit jaar zeer goed deed.

De tureluur, de meest karakteristieke broedvogel van Saeftinghe, laat evenals vorig jaar verschillen zien tussen de diverse plots, maar lag beduidend hoger ditmaal. De kievit lijkt stabiel te blijven in de twee plots waar de soort voorkomt. Na twee jaar met telkens minder graspiepers, liet 2014 een licht herstel zien. Dat was niet het geval bij de gele kwikstaart. Wederom was er een terugval. Voor de veldleeuwerik was het een topjaar. De graszanger lijkt zich verder te herstellen, maar werd in het algemeen genomen weinig opgemerkt.

	3A (30ha)												7a (39ha)												11A (60ha)										
	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	1997	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	
RD																																			
GQ			2	2	2	2	3	2	3	1	2	2		1	3	4	8	8	7	7	7	4	6	7	1	12	10	19	22	19	23	31	12	20	14
CQ				1	1	1	0	0	0	0	0				0	0	1	0	1	1	1	2	0	1			2	4	2	5	3	2	7	6	5
BQ											0												0												
NQ				0	1	1	1	1	1	1	1																1								
BE	3	6	2	6	3	3	4	4	4	6	5	6	2	2	4	7	5	3	4	4	4	5	5	5	1	5	6	6	6	5	3	3	10	7	5
FY																							0						1	0		2	1	1	
KE	1	1	1	0	1	1	1	1	1	1	1	1	1				0	0	1	1	1	1		2	1	2	1	1	2	1	1	2	4	1	
WE	13	17	29	23	11	9	10	15	15	14	8	15	15	28	24	25	22	26	29	16	11	12	8	17	21	39	48	37	39	31	29	25	24	13	
soepeend															1					1							1			1					
SE	2	3	2	2	2	2	2	1	1	0	1			0		0	1					0	1				0			0	1		0		
WT										0													0												
QE				0						0	0				0								0		2	1					1	1	1	0	
BN	1	1	0	0	0	1	1	1			1								0				0				0			0				0	
PT		1		0			0																												
KW									1	1	2																								
FA	1	1			0	0	0	1	1																										
WR	3	5	4	3	5	5	12	7	6	5	6	2	2	3	3	2	5	4	5	7	7	6	8		3	1	2	1	4	9	8	5	10	6	
KG																																			
PH		1															1																		
WH		1	1			1		1	1	1								1				1			2	2	1	3	1	2	3	2			
MK	1	3	2	0	2	1									1	2	1	2						2	2	4	8	3	3	4	4	3			
SC	6	8	5	5	4	8	7	5	8	6	6	8	7	6	6	7	9	9	8	8	3	6	5	9	15	14	13	17	16	12	12	14	15	10	
KT				0	0	2	1	1	2	1	2																								
XL																						1													
SL																																			
KI	4	4	7	8	6	8	8	10	3	3	4															1									
WS							1				0																								
GT	1		2	2	1	2	2	1	2	1	1																								
TL	24	32	32	33	21	35	33	33	44	32	38	23	29	32	36	40	36	44	29	21	28	26	18	28	62	88	94	109	86	79	72	83	70	83	
ZY				1	0	0					0					1	0	0					0					2	6	1			1	1	
KM					0	0	0				0					1	0	0	0				0				1	2	8	286	6	4	2	3	
XM			1	3	1	2	0	1	2		0			3	6	1	3	3	11	6	4		1	4	3	12	7	13	7	12	26	2	1	2	
ZM	75	31	24	42	13	40	12	6	21	5	6	154	109	87	126	79	98	82	116	134	23	75	13	215	361	214	119	238	217	172	320	234	26	38	
VD																									109	3	4	123	345	189	0	19	6	1	0
NS																												1							
HL					0	0	0			0								0																	
HD	1	2	1	1	2	1	1	1			0			1											1						1				
Vw	1	1			1	1			2	1	1															1									
GP	7	12	12	17	18	20	17	17	11	10	12		4	14	11	8	15	13	13	16	14	11	6	8	2	6	8	6	4	8	10	6	4	2	
GY	10	11	10	9	10	9	10	8	6	6	5	8	24	13	10	18	17	19	18	19	18	17	16	6	15	13	20	21	15	15	21	18	21	18	
egv		1						1																											
wY			0	0			0	1		1	1												0										1		
BB	17	16	10	8	12	5	9	10	8	3	5	5	8	9	8	9	6	4	8	8	4	4	3		8	3	1	2	2	3	5	4	6	2	
GM																																			
WI		2	1	2	2	6	2	1	1	2					1	2	1	9	1				1												
SH					1	3	3	2	1	2	2																								
SN		1		1					2	1	1											1													
BR																																			
RZ	1	8	2	2	5	5	4	6	5	3	4	3	5	6	4	7	4	6	5	13	3	4	6		6	3	6	9	14	12	14	5	16	14	
XK	1	5	1	2	2	1	1	5	3	4	6			1	2			1	1				4		1		1					1	1	3	
KA																																			
ZA											0												0										1	1	0
BM											3												1												2
KN		2	2	1	1	2	3	1	1	1	0				1								0												
RG	13	15	15	11	12	16	18	14	12	12	12	9	16	13	13	24	24	24	24	27	26	24	22	3	18	18	20	23	23	31	29	23	28	30	
GS	1																																		
TOT	187	193	169	186	141	193	167	163	167	122	138	234	236	226	256	249	252	267	280	286	152	193	129	403	548	442	507	868	953	461	614	463	270	258	
n	22	28	24	24	27	28	27	31	29	24	26	12	14	17	17	18	17	18	18	17	20	14	17	16	21	19	23	23	22	20	25	22	27	23	

0 waargenomen gedurende de inventarisatieperiode maar onvoldoende om als territorium te worden aangemerkt.

De neerwaartse trend van de blauwborst zet zich verder door ondanks dat er extra tellingen zijn uitgevoerd. Het aantal waterrallen dat werd ontdekt, lag juist beduidend hoger. Er is ook veel aandacht besteed aan deze soort. In alle telgebieden zijn nachttellingen of zeer vroege ochtend tellingen uitgevoerd met behulp van geluidsapparatuur.

De andere riet(moeras)vogels ging het duidelijk voor de wind. Voor de kleine karekiet en de baardman was het een topjaar. Beide soorten werden aanmerkelijk meer aangetroffen buiten het rietplot 16a. Ook de rietzanger deed het bijzonder goed – zowel in de riet- als zeebiesvelden. Snor en sprinkhaanrietzanger blijven in gering aantal aanwezig. De bosrietzanger is nieuw als broedvogel in de plots. Opmerkelijk was de grote terugval – met ruim 40% - van de rietgors in het rietplot 16a. Dit staat in schril contrast met de andere telgebieden waar de soort in aantal vrijwel gelijk bleef. Wederom werd dit jaar een roerdomp waargenomen in 16a doch buiten de inventarisatieperiode.

Met de meeuwen gaat het sinds de komst van de vos minder en minder. Het aantal zilvermeeuwen bleek te zijn gehalveerd en ook de reproductie was minimaal. Er werden nauwelijks jongen gezien. Van kolonievorming binnen de plots – maar ook elders is dit minimaal - is geen sprake meer. Opmerkelijk in deze is dat bij de eerste tellingen het aantal zilvermeeuwen boven een (toekomstige) nederzetting niet onredelijk is. Als echter de periode van de eileg begint, verdwijnen de meeste vogels.

Literatuur

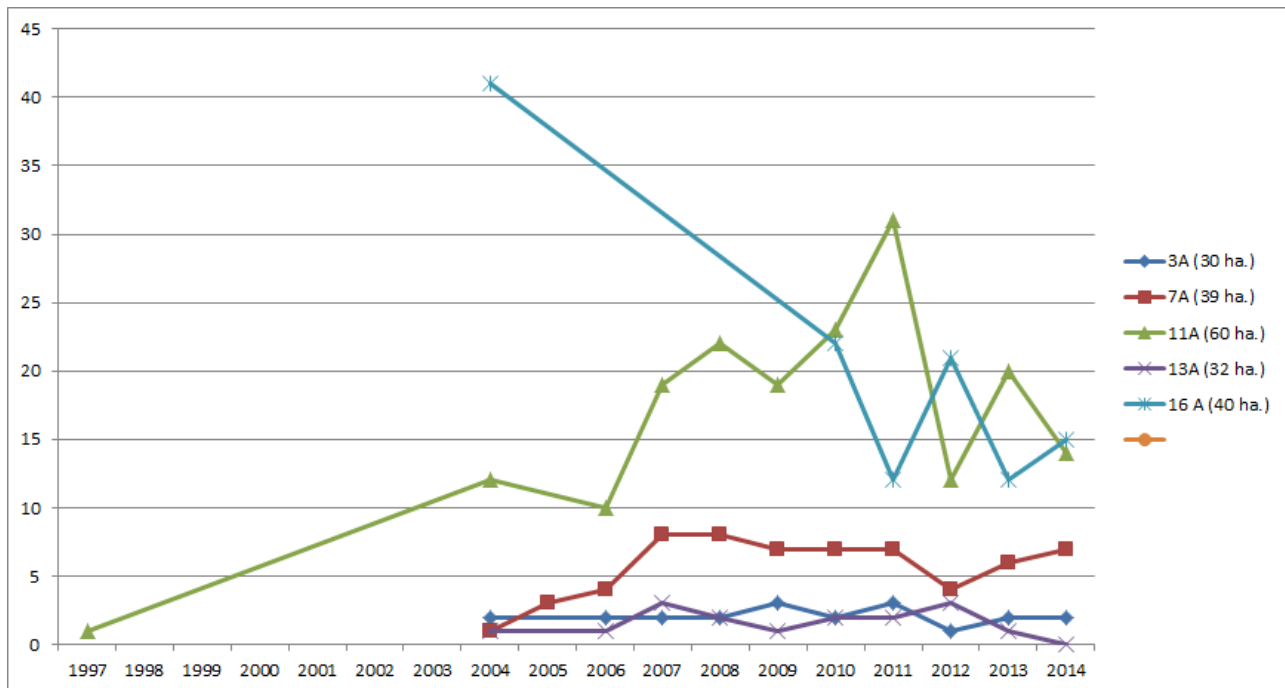
Bas de Maat, Het broedsucces van de grauwe gans en de grote Canadese gans in Het Verdrongen Land van saeftinghe. Wilhelminadorp 2014.

Marc Buise. BMP Saeftinghe 2010. Heinkenszand/Terneuzen 2010.

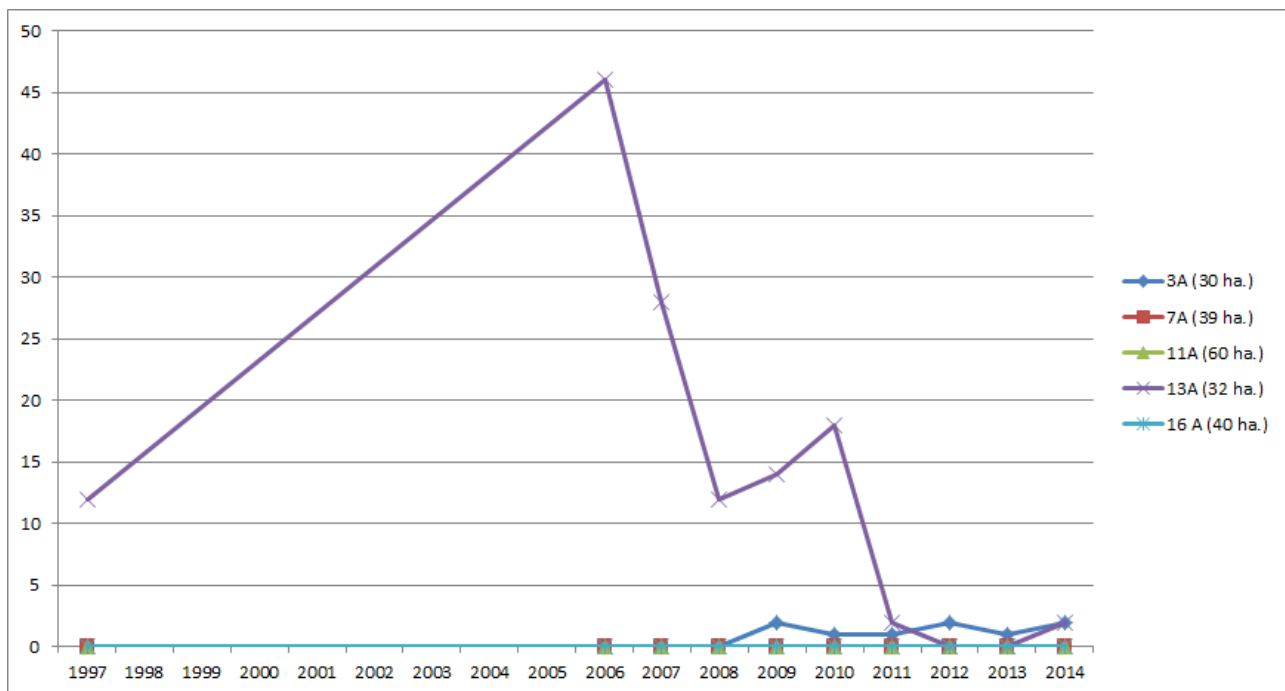
	13A (32ha)											16A(40ha)							Totaal (exclusief 16A: 16ha)											Totaal (20ha)								
	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	1997	2004	2010	2011	2012	2013	2014	1997	2004	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2004	2010	2011	2012	2013	2015			
RD														1																								
GQ			1	1	3	2	1	2	2	3	1	0		41	22	12	21	12	15		1	16	17	32	34	30	34	43	20	29	23	71	56	55	41	41	38	
CQ			1		1	0	0			1								1	1		1	3	7	3	6	4	3	10	6	6	6	4	3	11	7	7		
BQ											0																									0		
NQ			1		0	0	1	1			1	0			0	0					1	0	2	1	2	2	1	1	2	0	2	2	1	1	2	0		
BE	4	3	6	7	4	6	4	4	4	5	6	5	1	9	10	6	10	4	5		10	16	21	24	16	18	15	15	26	23	21	27	25	21	36	27	26	
PY																								1	0			2	1	1	0		2	1	1	1		
KE			1	1		0		1	1	1	1	1		3	3	3	3		1		3	4	3	1	3	2	4	4	5	6	5	5	7	7	8	6		
WE	4	11	8	9	5	4	8	7	5	4	5		3	20	9	6	5	7	6		49	64	100	105	75	78	77	67	56	54	34	98	86	73	61	61	40	
soepeend																							2			1	1		1			1	1	1				
SE	1	1	1		1	0	0			1	1	1			1	2			0		3	4	3	2	3	2	3	2	2	1	3	2	4	4	2	1	3	
WT																																				0		
OE														1							2	1		0	0			1	1	1		1		1	1			
BN														1	2	2	2	2	1		1	1		0	0	1	1	1	0		1	2	3	3	2	2	2	
PT																																				0		
KW																																				0		
FA	1	1	1				0																				1	1	1	1	7		0	0	1	1	1	7
VR					1	2	1	1	2	1		2		7	21	17	12	14	20		5	10	8	8	13	14	27	24	19	21	22	21	48	41	31	35	42	
KG					1																																	
PH																																						
VH			1	1										1	1																							
MK	1	2		2										1							4	7	7	12	6	6	4	4	3			7	4	4	3			
SC	9	12	8	10	8	11	8	9	11	7	5		9	11	8	4	8	8	5		32	42	33	35	38	44	35	34	36	34	26	55	43	38	44	42	31	
KT	12		46	26	12	14	18	2		0	2																									4		
XL																																						
SL			1	2	2	2	1	1																														
KI	6	6	9	9	9	8	7	11	8	4	4		1		1						9	10	16	17	15	16	15	21	11	7	8	16	16	21	11	7	8	
VS																																						
GT																																						
TL	5	23	25	24	33	25	24	28	38	21	30		10	11	15	6	10	11	7		80	146	181	191	199	190	165	154	193	149	168	201	180	160	203	160	175	
ZY			0		0																																	
KM					0																																	
XM			1	1		0	0																															
ZM	208	70	50	31	9	7	0	0	0	0	0		150	63	0		1	3	0		4	6	15	14	17	20	20	31	4	2	2	21	20	31	4	2	2	
VD																																						
NS																																						
HL	1	3	1	3	1			1	3	2	1	0		1	1	2	1	2	1		1	3	1	3	1	0	1	3	2	1	0	1	2	5	3	1	4	
HD	2	1			0			2						1	1	1	2	2	2		4	3	1	1	3	1	1	4	0	1	0	2	2	5	2	3	2	
Vw	2	4	4	7	4	8	7	7	4	5	9		1				1	1	0		3	6	4	7	5	9	7	9	5	6	11	10	7	9	6	7	11	
GP	4	7	6	9	9	13	11	11	8	5	8		1	4	7	6	2		0		17	39	34	47	44	54	54	48	34	22	30	58	61	54	36	22	30	
GY	5	6	1	2	4	4	6	6	1	1	1			8	7	7	5	4	1		29	56	34	49	52	47	49	54	43	45	40	55	56	61	48	49	41	
egg					12																																	
WY	2	2	1		0		0							1	1				1		2	2	1	0	0	0	1		3	1		1	2		4	2		
BB			1		1	2	2	1	2	1	1		15	35	21	17	16	13		35	32	22	18	21	13	22	24	18	14	11	28	57	45	35	30	24		
GM																																						
WI																																						
SH															2	2	1	2	3		2	2	6	3	20	3	2		3	3	20	3	2	2	3	6		
SN															5	4	2	2	2																			
BR																																						
RZ						1																																
YK					3			2		3	2			23	21	25	12	21	23		4	19	9	15	18	26	21	33	13	25	25	49	42	58	25	46	48	
KA														45	65	78	69	59	83		1	7	1	3	6	2	1	7	5	8	15	47	66	85	74	67	98	
ZA																																						
BM																																						
KN			0				0		1					15	41	40	36	27	42							1	0		1	1	0	16	41	40	37	27	49	
RG														2	2	2	2	1	0							2	2	1	3	2	0	4	4	3	5	3	0	
GS				1	3	2	4	2	2	2	3			16	35	35	35	32	19		25	49	46	56	62	65	77	72	63	66	67	81	112	107	98	98	86	
TOT	267	158	174	149	114	111	107	100	96	70	92		175	232	318	284	260	232	253		1091	1135	1041	1091	1375	1524												

Astronomisch getij ter plaatse van Bath 2014 ten opzichte van NAP: april - mei - juni - juli
(ontleend aan de site van Hydro Meteo Centrum Zeeland)

April 2014												Mei 2014																							
datum				uu:mm				HW LW cm NAP				datum				uu:mm				HW LW cm NAP				datum				uu:mm				HW LW cm NAP			
1	di	5:00 11:40 17:24 23:56	332 -274 336 -248	11	vr	1:30 7:56 14:08 20:16	201 -196 240 -197	21	ma	2:22 8:10 14:40 20:37	-238 287 -219 252	1	do	5:18 11:57 17:40	325 -249 314	11	zo	1:30 7:56 14:03 20:18	223 -214 263 -211	21	wo	3:10 9:07 15:27 21:41	-251 280 -211 247												
2	wo	5:44 12:24 18:06	338 -268 330	12	za	2:30 8:48 14:50 21:02	239 -217 272 -215	22	di	3:12 9:12 15:38 21:51	-231 261 -204 227	2	vr	0:16 6:01 12:36 18:22	-248 325 -240 302	12	ma	2:26 8:46 14:47 21:00	256 -229 292 -225	22	do	4:11 10:16 16:28 22:45	-245 270 -201 239												
3	do	0:37 6:23 13:01 18:40	-248 335 -257 313	13	zo	3:08 9:30 15:26 21:40	266 -230 295 -225	23	wo	4:16 10:28 16:45 23:00	-221 245 -190 216	3	za	0:52 6:30 13:07 19:02	-244 313 -227 283	13	di	3:03 9:30 15:23 21:51	284 -240 313 -237	23	vr	5:16 11:26 17:40 23:56	-240 264 -197 238												
4	vr	1:13 7:06 13:35 19:20	-243 320 -241 288	14	ma	3:43 10:08 16:58 22:23	287 -239 312 -234	24	do	5:36 11:45 18:05	-218 247 -189	4	zo	1:20 7:17 13:40 19:37	-235 291 -212 259	14	wo	3:43 10:13 16:03 22:33	305 -247 326 -245	24	za	6:26 12:32 18:58	-238 268 -201												
5	za	1:45 7:42 14:07 20:05	-233 294 -221 259	15	di	4:16 10:47 16:33 23:02	305 -247 325 -242	25	vr	0:20 6:52 12:57 19:25	224 -226 263 -200	5	ma	2:00 7:57 14:12 20:18	-222 265 -197 235	15	do	4:20 10:58 16:41 23:17	321 -251 332 -251	25	zo	1:02 7:40 13:35 20:09	249 -242 280 -213												
6	zo	2:22 8:22 14:38 20:46	-218 263 -201 227	16	wo	4:48 11:25 17:05 23:40	319 -254 333 -247	26	za	1:27 8:11 14:00 20:32	247 -242 287 -218	6	di	2:31 8:38 14:48 21:06	-209 237 -182 211	16	vr	4:50 11:40 17:22	330 -250 328	26	ma	2:01 8:43 14:33 21:06	267 -249 291 -224												
7	ma	2:55 9:10 15:20 21:35	-200 228 -178 196	17	do	5:24 12:05 17:42	326 -255 330	27	zo	2:25 9:07 14:52 21:25	274 -258 304 -231	7	wo	3:16 9:36 15:35 21:50	-194 211 -165 189	17	za	0:03 5:40 12:24 18:04	-255 332 -246 317	27	di	2:53 9:33 15:22 21:53	282 -249 297 -232												
8	di	3:50 10:10 16:30 22:30	-179 194 -154 167	18	vr	0:20 5:59 12:44 18:18	-248 327 -249 319	28	ma	3:13 9:56 15:38 22:13	293 -263 314 -237	8	do	4:13 10:40 17:05 23:05	-179 194 -153 177	18	zo	0:47 6:24 13:07 18:46	-256 326 -239 300	28	wo	3:42 10:17 16:07 22:37	293 -243 300 -237												
9	wo	5:26 11:36 18:05	-166 175 -153	19	za	1:01 6:36 13:24 18:58	-246 320 -240 302	29	di	3:56 10:40 16:23 22:50	307 -261 317 -242	9	vr	5:56 12:00 18:29	-182 198 -168	19	ma	1:33 7:09 13:49 19:36	-256 314 -231 281	29	do	4:26 10:57 16:49 23:17	302 -236 300 -241												
10	do	0:31 6:40 13:12 19:16	163 -176 201 -173	20	zo	1:38 7:21 14:03 19:46	-242 308 -230 280	30	wo	4:39 11:21 17:05 23:37	318 -256 318 -246	10	za	0:36 6:56 13:16 19:25	189 -197 227 -190	20	di	2:18 8:06 14:36 20:33	-254 296 -222 262	30	vr	5:06 11:36 17:27 23:55	309 -230 300 -244												
																				31	za	5:46 12:08 18:06	313 -224 295												
Juni 2014												Juli 2014																							
datum				uu:mm				HW LW cm NAP				datum				uu:mm				HW LW cm NAP				datum				uu:mm				HW LW cm NAP			
1	zo	0:33 6:22 12:40 18:42	-243 307 -218 285	11	wo	2:27 8:52 14:53 21:17	279 -237 307 -235	21	za	4:50 10:56 17:10 23:23	-252 274 -202 252	1	di	0:50 6:37 12:56 18:56	-238 301 -209 285	11	vr	2:48 9:19 15:16 21:51	298 -234 310 -243	21	ma	5:15 11:31 17:40	-225 246 -189												
2	ma	1:08 6:57 13:17 19:17	-237 293 -208 269	12	do	3:13 9:43 15:36 22:08	303 -243 321 -245	22	zo	5:56 12:03 18:15	-239 264 -197	2	wo	1:26 7:13 13:29 19:29	-232 288 -202 270	12	za	3:38 10:11 16:05 22:44	320 -238 321 -255	22	di	0:01 6:26 12:43 19:01	237 -207 237 -187												
3	di	1:46 7:37 13:45 19:56	-227 274 -198 250	13	vr	3:58 10:34 16:33 23:01	321 -245 326 -253	23	ma	0:32 7:05 13:09 19:35	248 -230 263 -202	3	do	1:59 7:47 13:58 20:06	-224 272 -196 254	13	zo	4:26 11:04 16:51 23:36	335 -238 325 -266	23	wo	1:16 7:42 13:52 20:16	239 -204 249 -200												
4	wo	2:16 8:15 14:22 20:35	-217 254 -189 232	14	za	4:40 11:19 17:06 23:47	331 -244 325 -260	24	di	1:37 8:16 14:16 20:40	256 -231 272 -215	4	vr	2:26 8:26 14:32 20:43	-216 257 -194 242	14	ma	5:11 11:49 17:38	343 -237 326	24	do	2:19 8:46 14:52 21:16	258 -209 269 -217												
5	do	2:50 9:02 15:09 21:22	-208 235 -181 216	15	zo	5:25 12:06 17:50	336 -241 317	25	wo	2:35 9:08 15:07 21:33	271 -230 282 -225	5	za	3:02 9:11 15:12 21:36	-213 246 -192 230	15	di	0:24 5:58 12:30 18:20	-275 345 -236 324	25	vr	3:15 9:36 15:41 22:03	280 -212 283 -226												
6	vr	3:31 9:58 15:45 22:20	-200 221 -172 204	16	ma	0:36 6:13 12:51 18:39	-267 333 -237 307	26	do	3:27 9:56 15:55 22:20	283 -226 289 -231	6	zo	3:46 10:00 16:01 22:30	-208 237 -187 221	16	wo	1:11 6:46 13:21 19:13	-282 341 -235 319	26	za	4:01 10:16 16:23 22:46	291 -207 289 -228												
7	za	4:40 11:01 16:54 23:28	-193 217 -167 203	17	di	1:23 7:03 13:36 19:29	-271 326 -233 297	27	vr	4:15 10:36 16:37 23:00	292 -219 291 -233	7	ma	4:51 11:16 17:16 23:42	-203 235 -182 223	17	do	1:57 7:36 14:06 20:05	-283 331 -232 311	27	zo	4:40 10:52 16:57 23:22	297 -204 292 -229												
8	zo	6:01 12:08 18:31	-198 229 -181	18	wo	2:09 7:57 14:23 20:23	-273 315 -227 286	28	za	4:53 11:12 17:12 23:38	299 -213 293 -236	8	di	6:06 12:22 18:41	-204 247 -192	18	vr	2:41 8:33 14:50 20:57	-278 316 -225 297	28	ma	5:12 11:26 17:27 23:56	302 -206 298 -234												
9	ma	0:35 7:00 13:09 19:30	219 -211 255 -202	19	do	3:00 8:56 15:12 21:22	-271 303 -220 275	29	zo	5:27 11:47 17:47	304 -212 295	9	wo	0:53 7:16 13:26 19:46	241 -215 269 -210	19	za	3:28 9:27 15:38 21:47	-265 295 -214 278	29	di	5:43 12:01 17:57	309 -209 303												
10	di	1:36 7:58 14:05 20:26	249 -226 285 -220	20	vr	3:52 9:50 16:08 22:17	-264 290 -211 263	30	ma	0:13 6:03 12:23 18:22	-239 306 -211 293	10	do	1:56 8:16 14:26 20:50	270 -226 293 -228	20	zo	4:15 10:25 16:31 22:48	-246 271 -201 255	30	wo	0:28 6:16 12:33 18:32	-237 311 -211 300												
																				31	do	1:03 6:45 13:07 19:06	-235 303 -207 289												

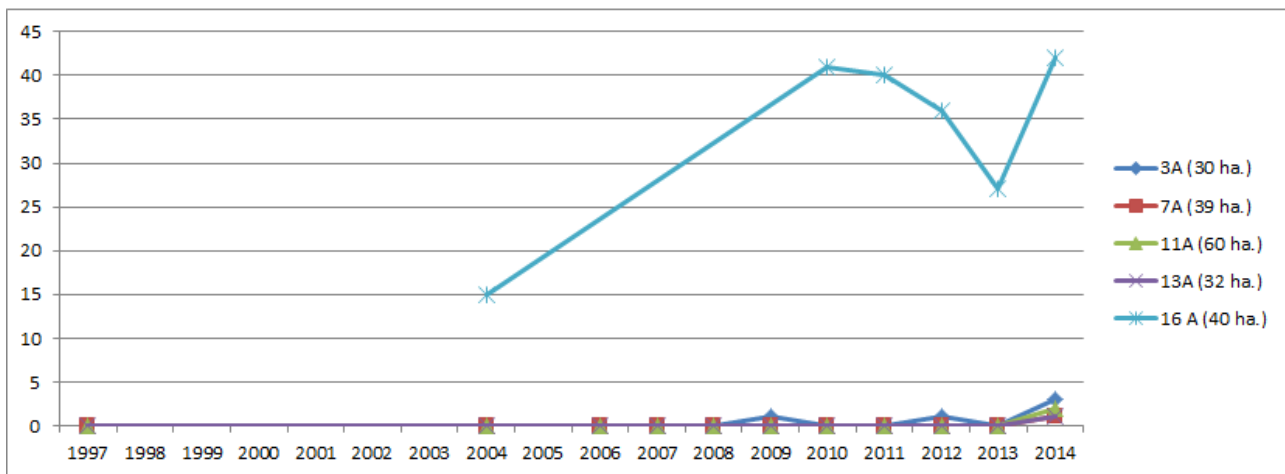
Grauwe gans

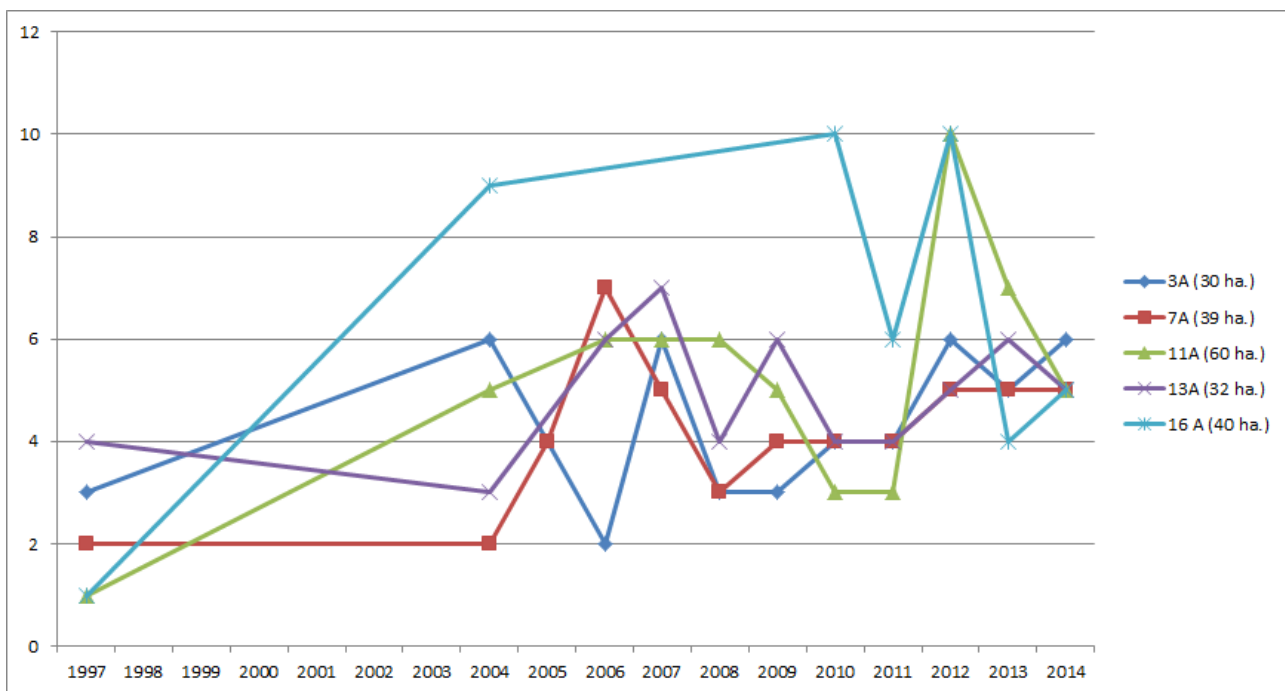
Kluut

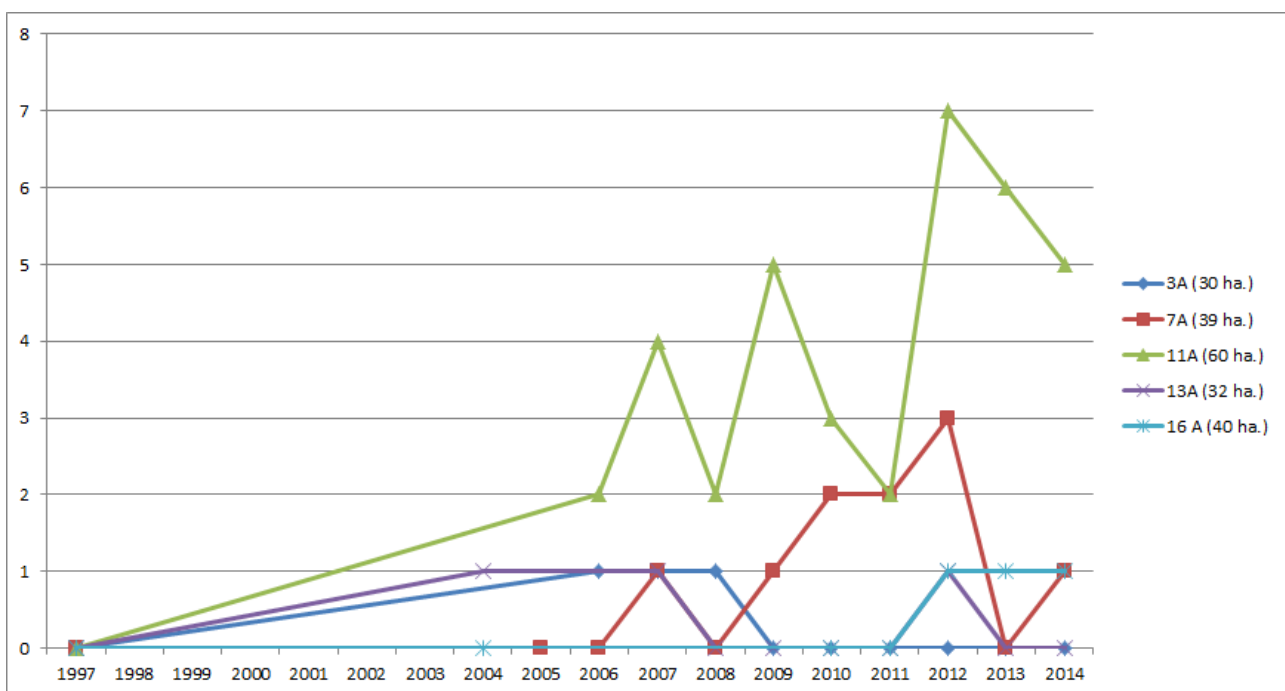
jonge grauwe gans op nest (foto Bas de Maat)

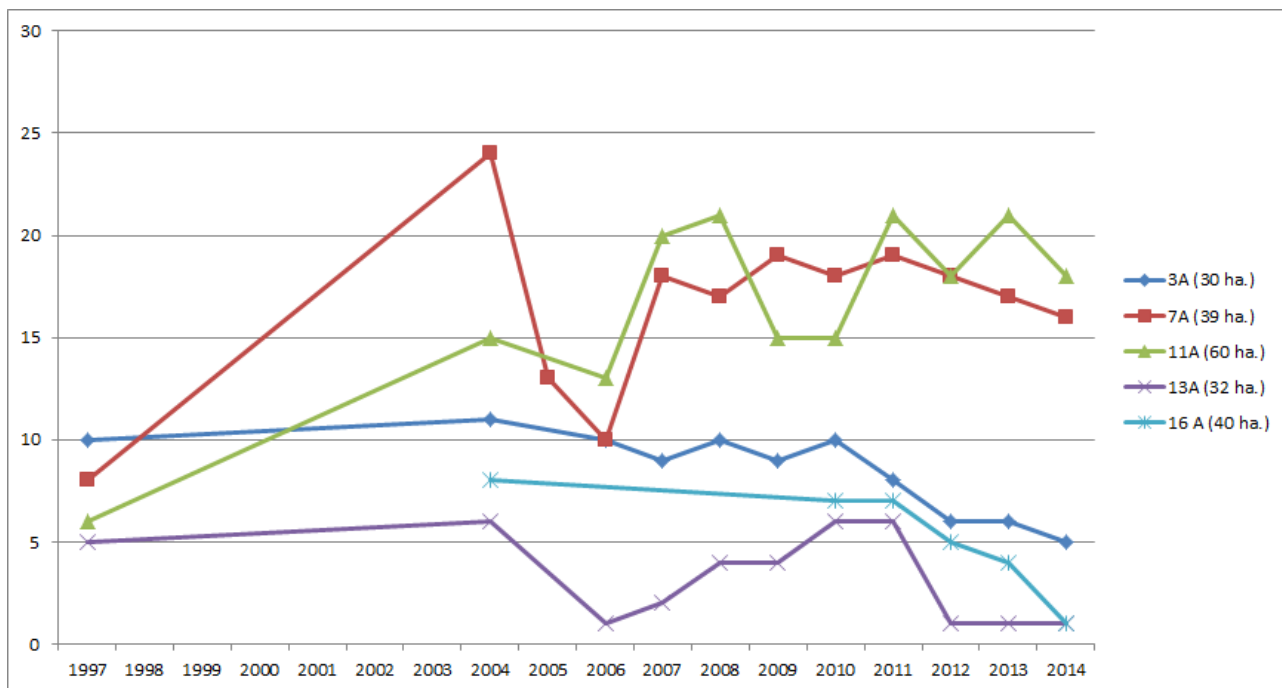
Baardman

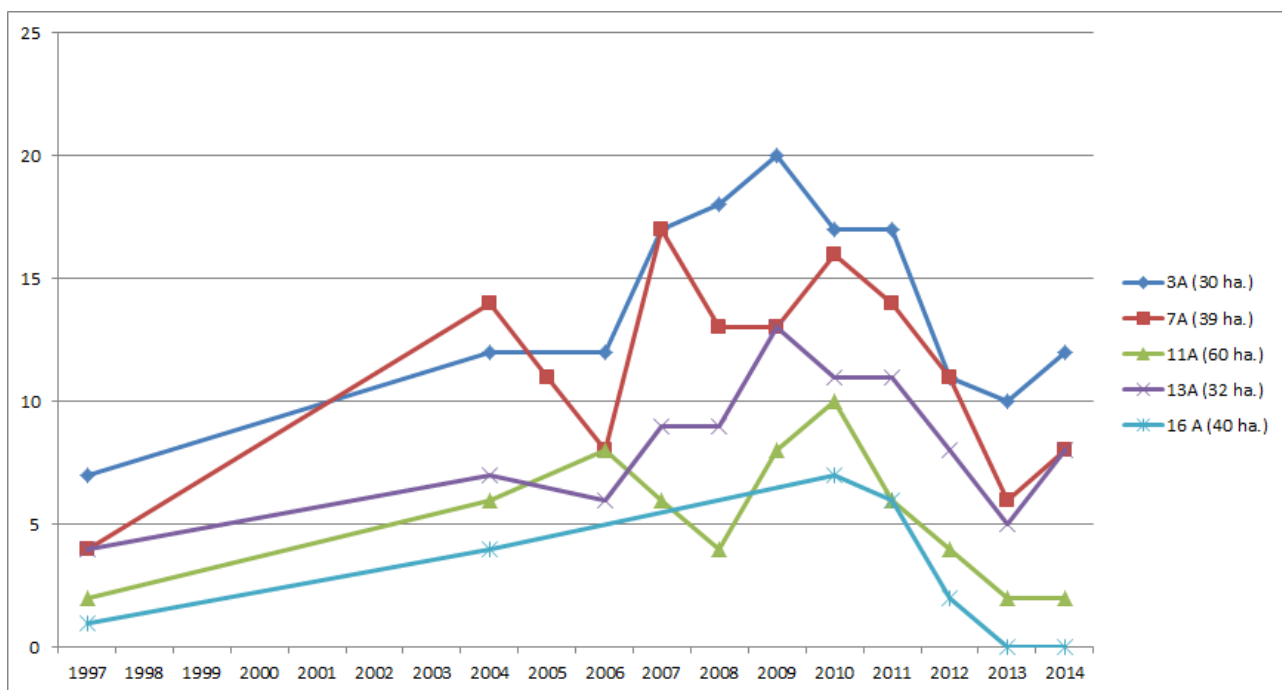
Bergeend

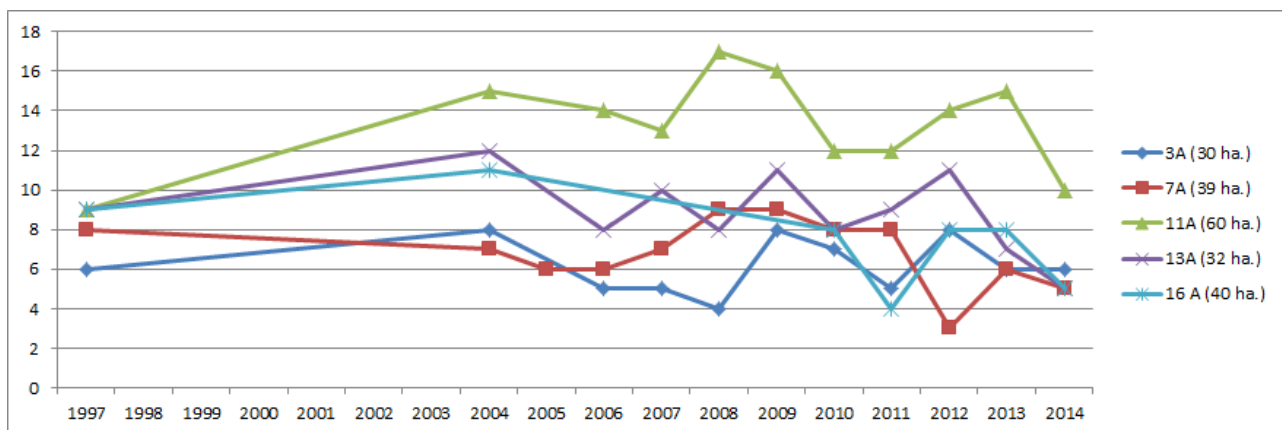
Canadese gans

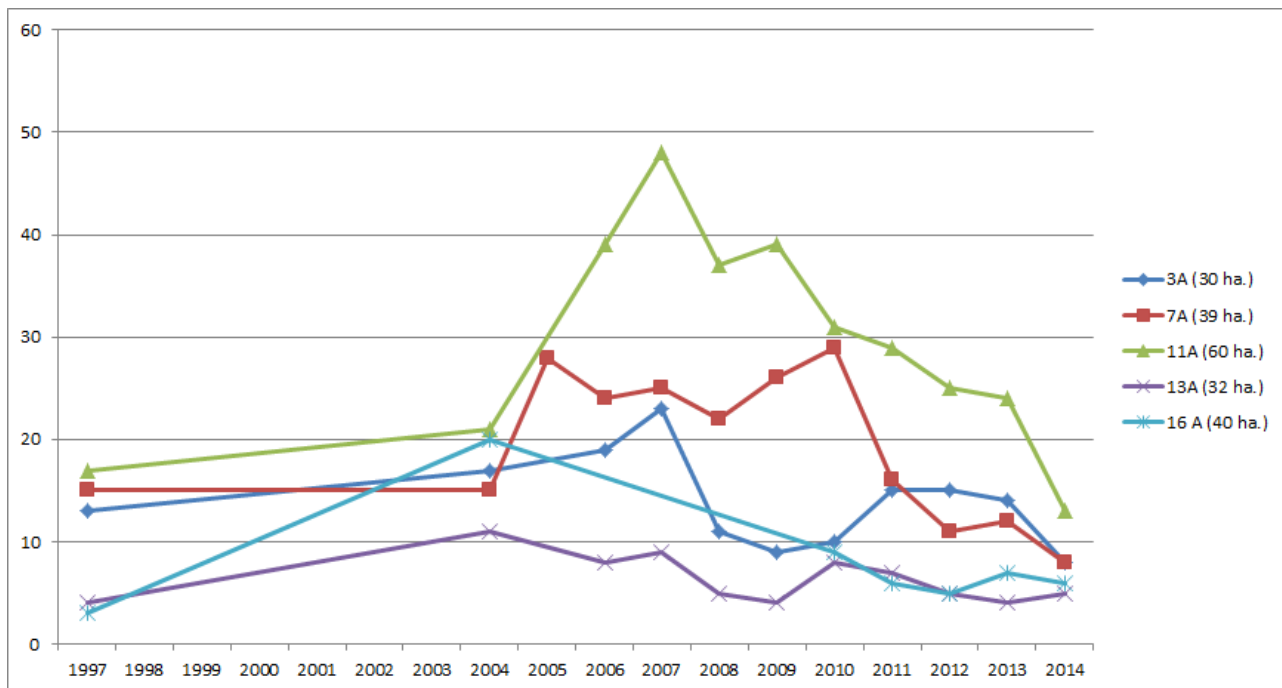
Gele kwikstaart

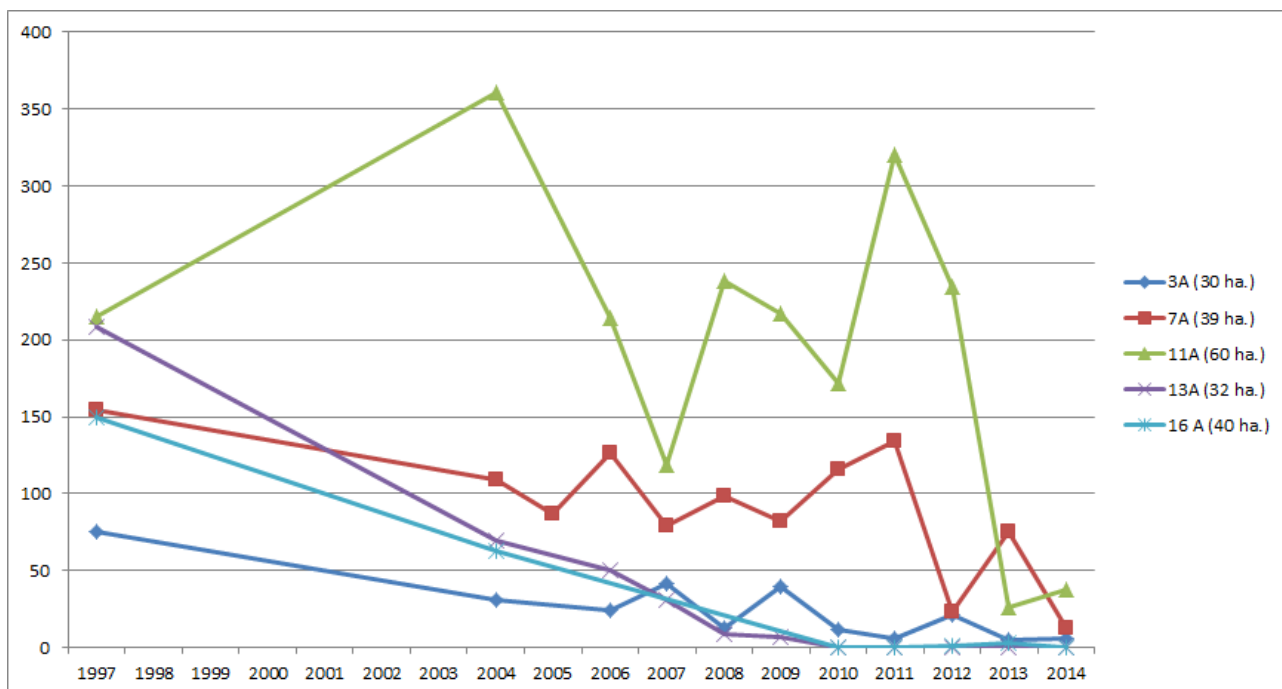
Graspieper

Scholekster

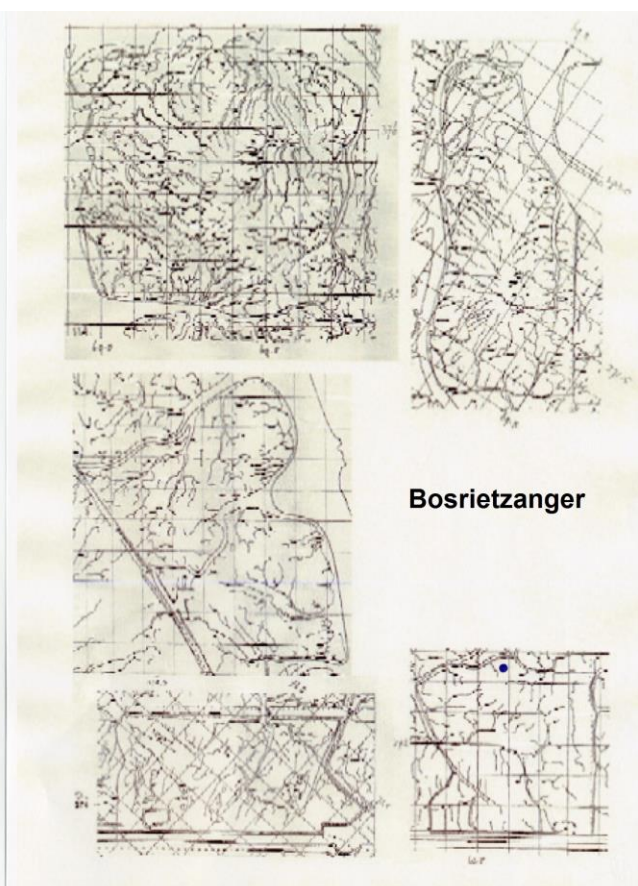
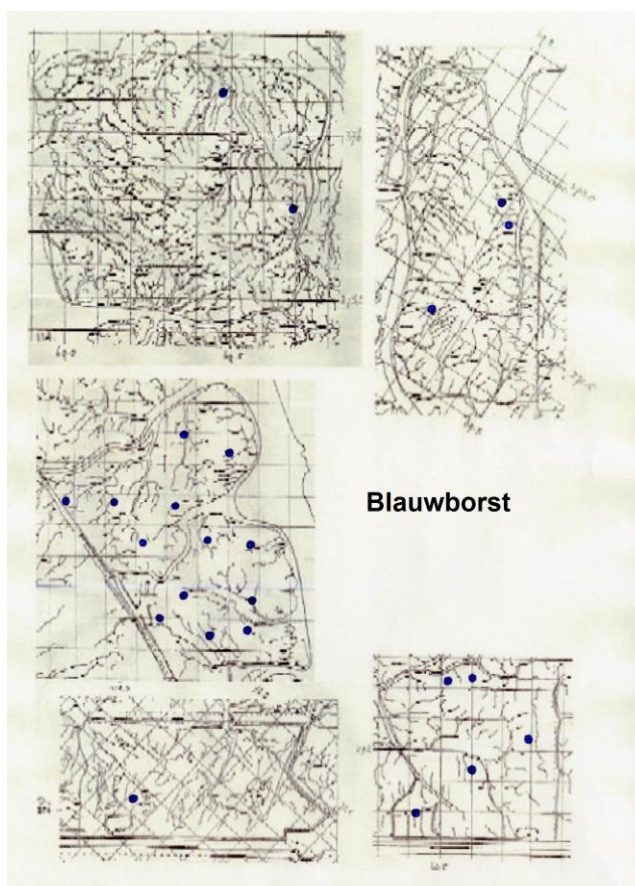
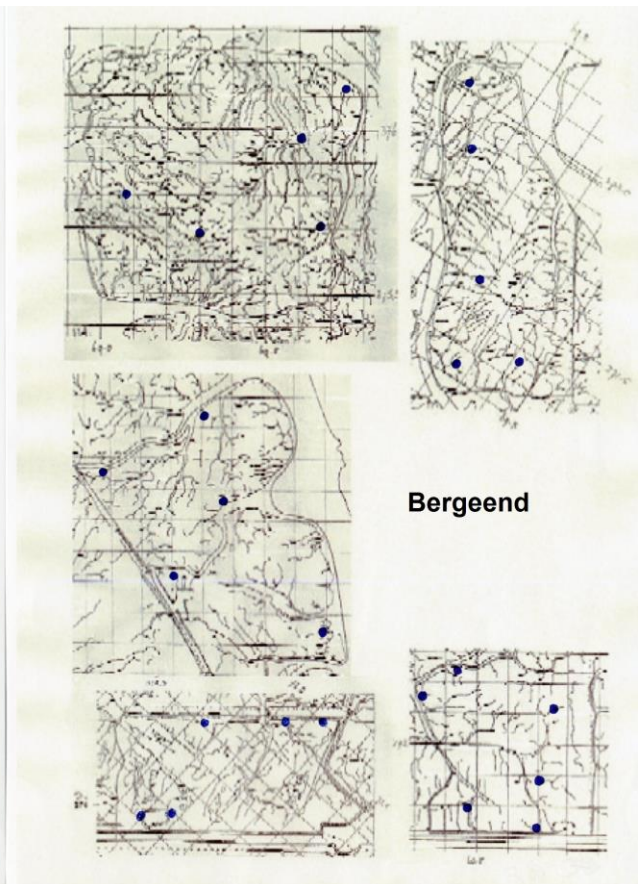
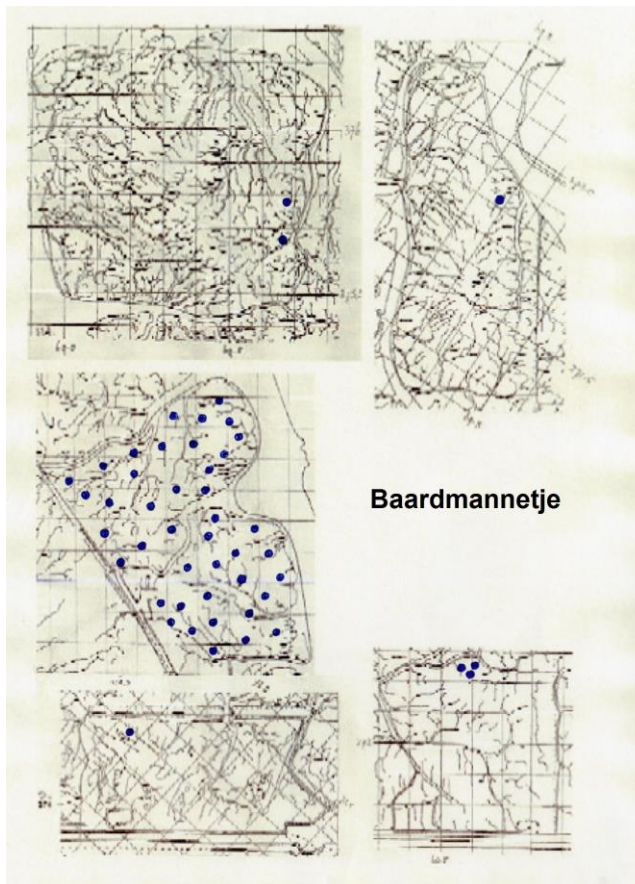
Wilde eend

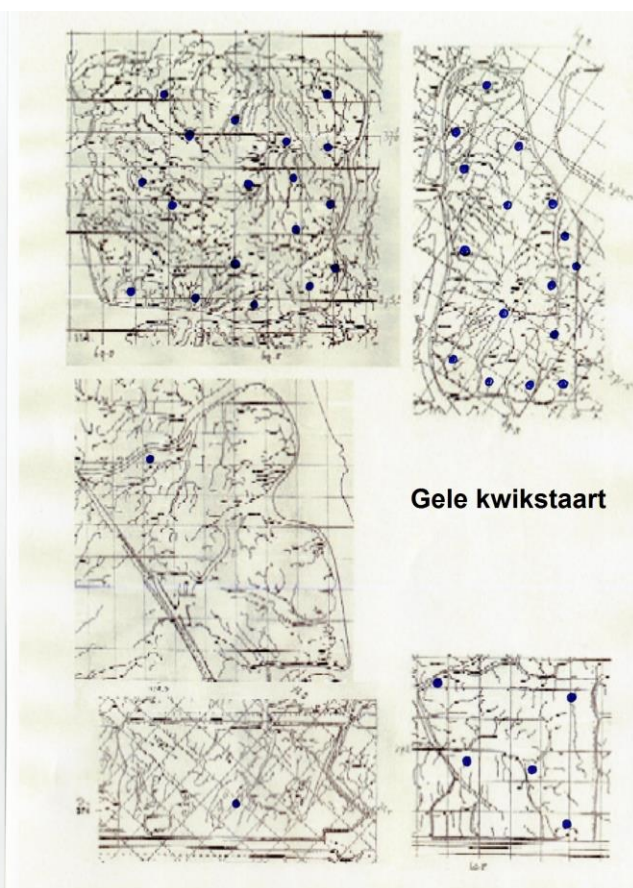
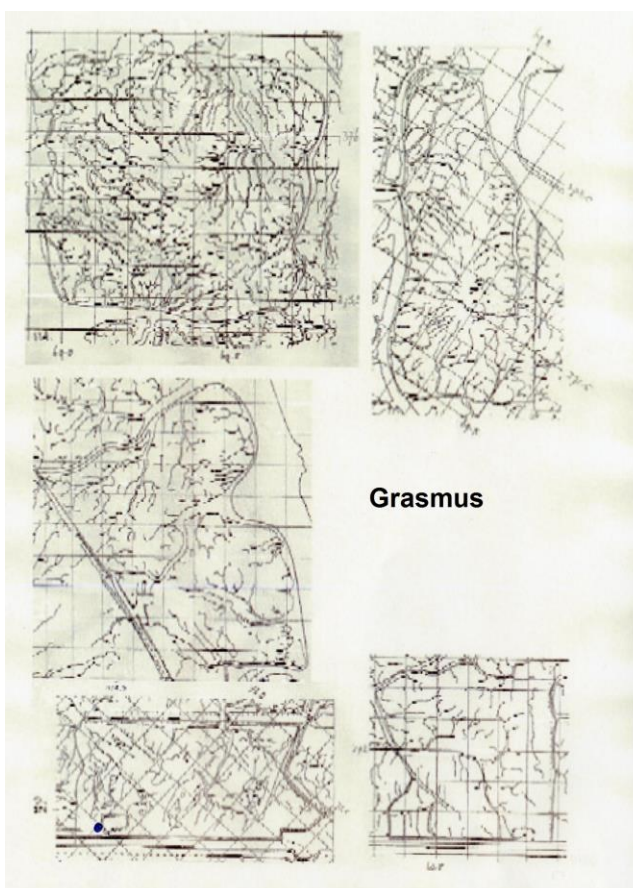
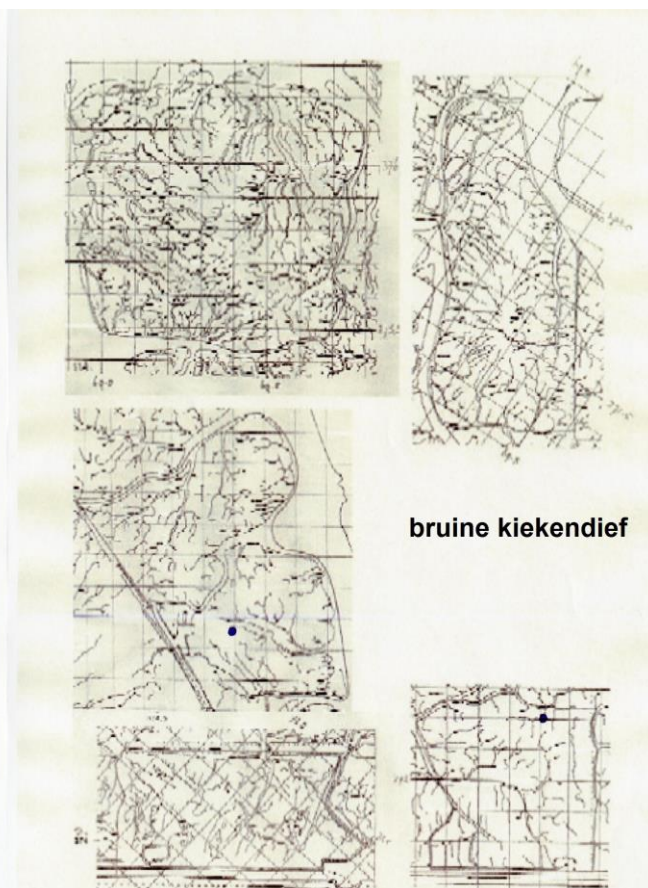
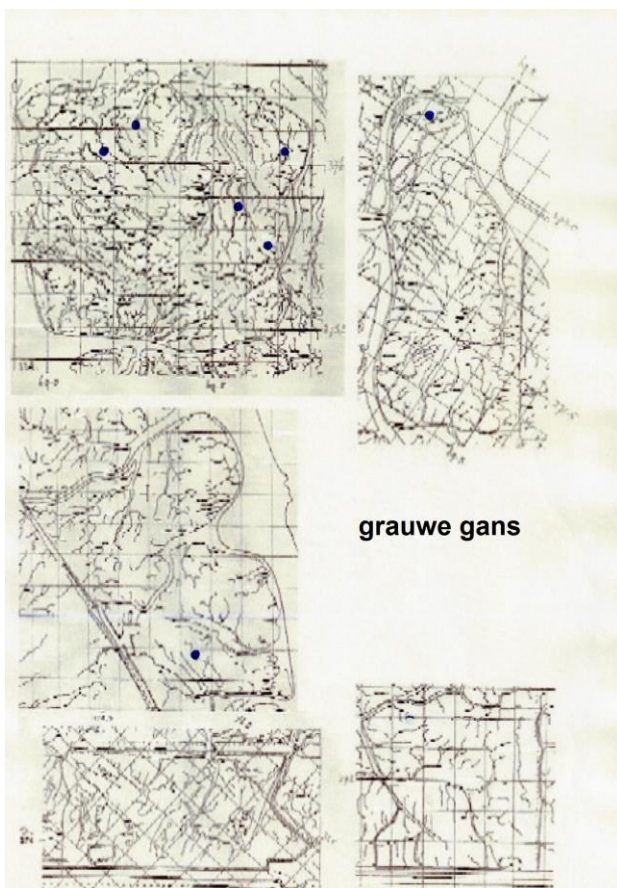

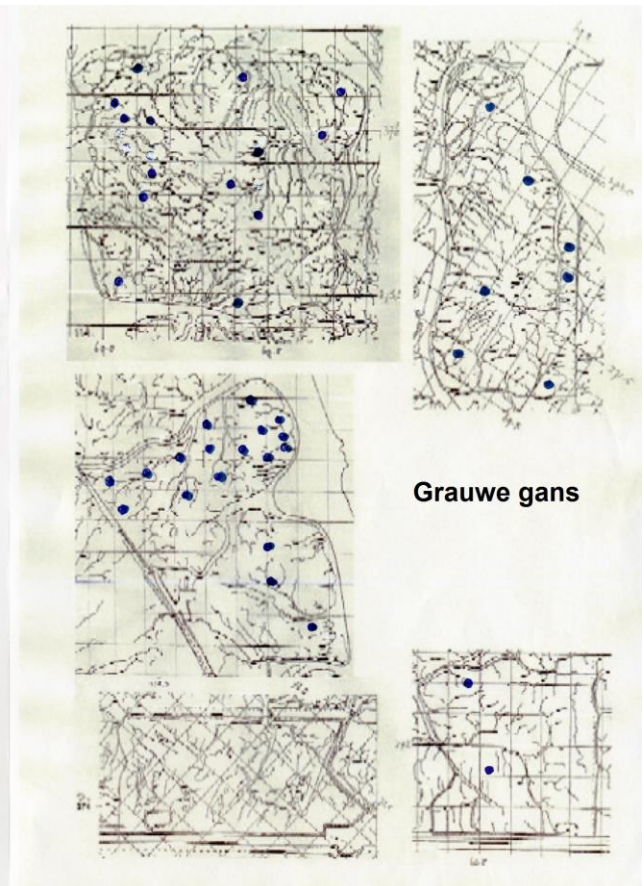
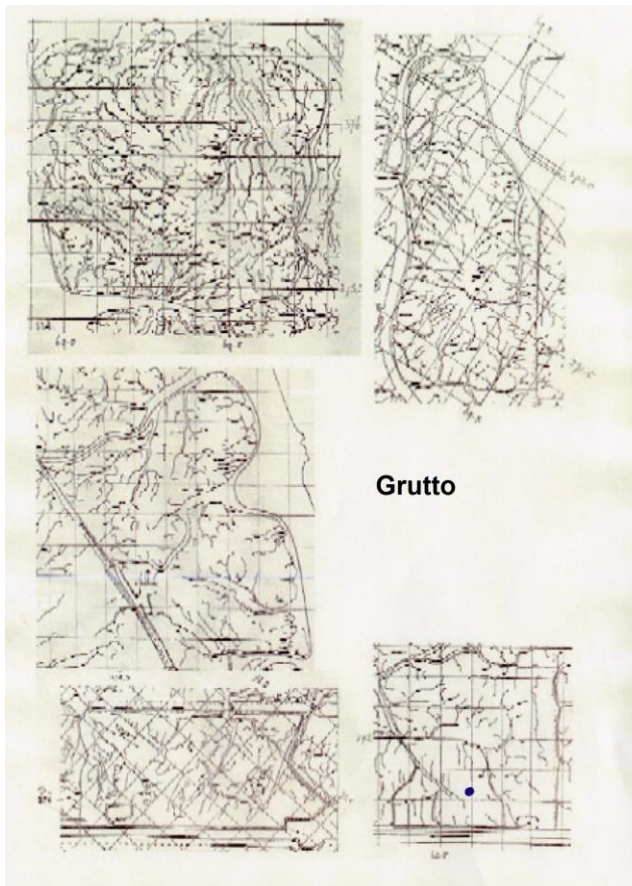
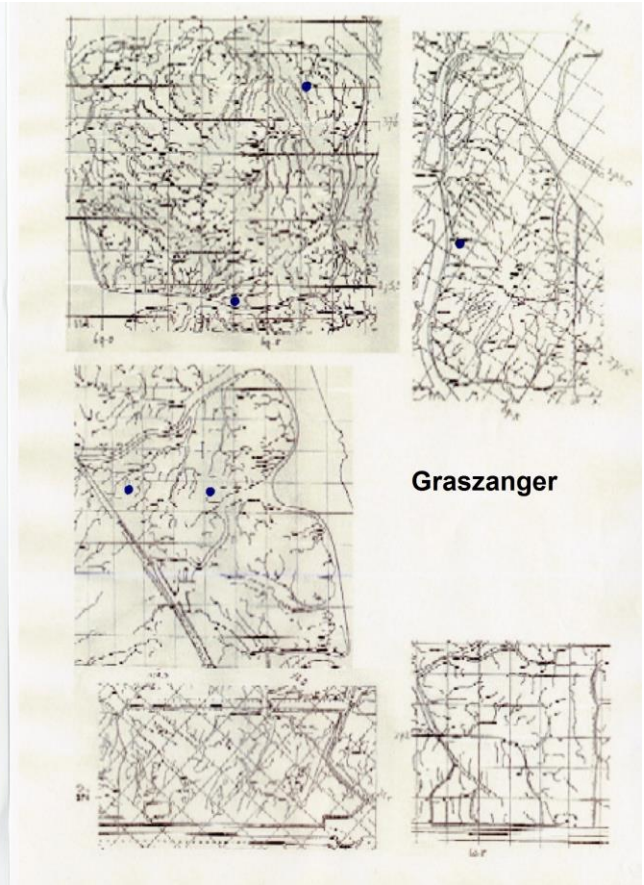
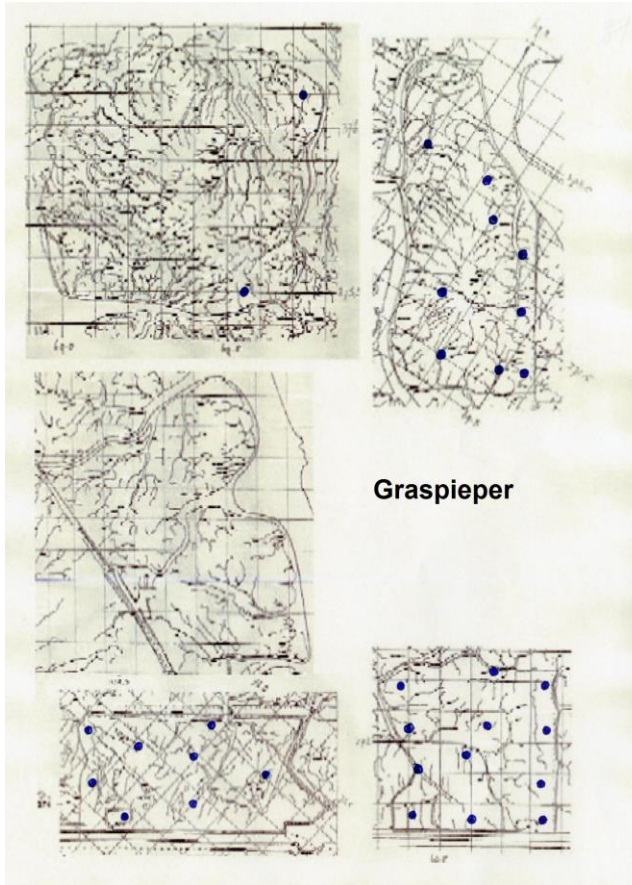
Zilvermeeuw

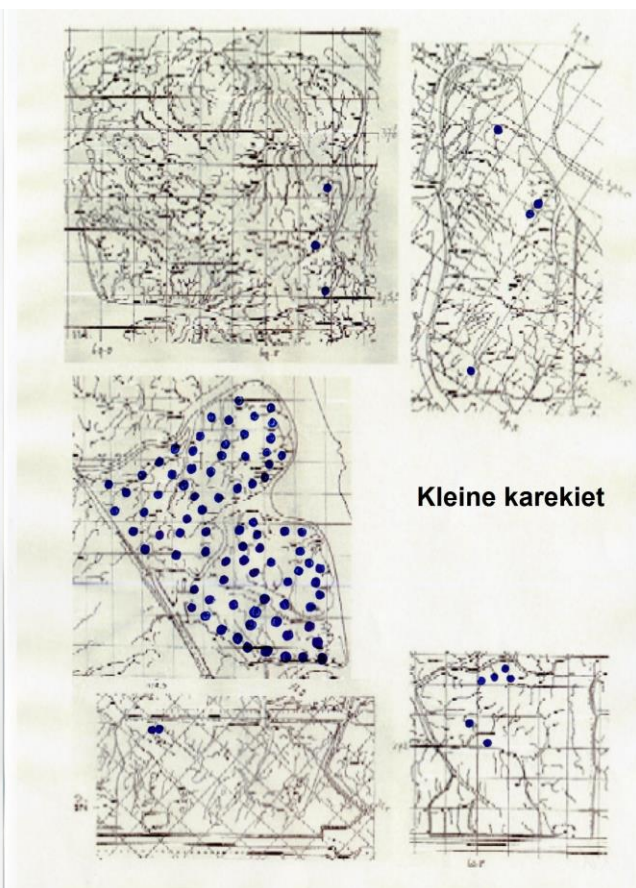
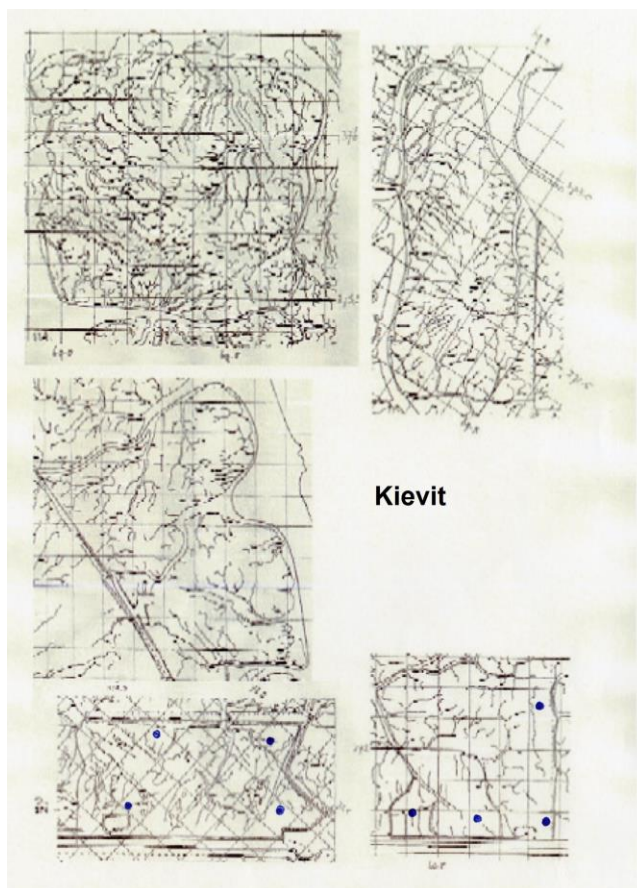
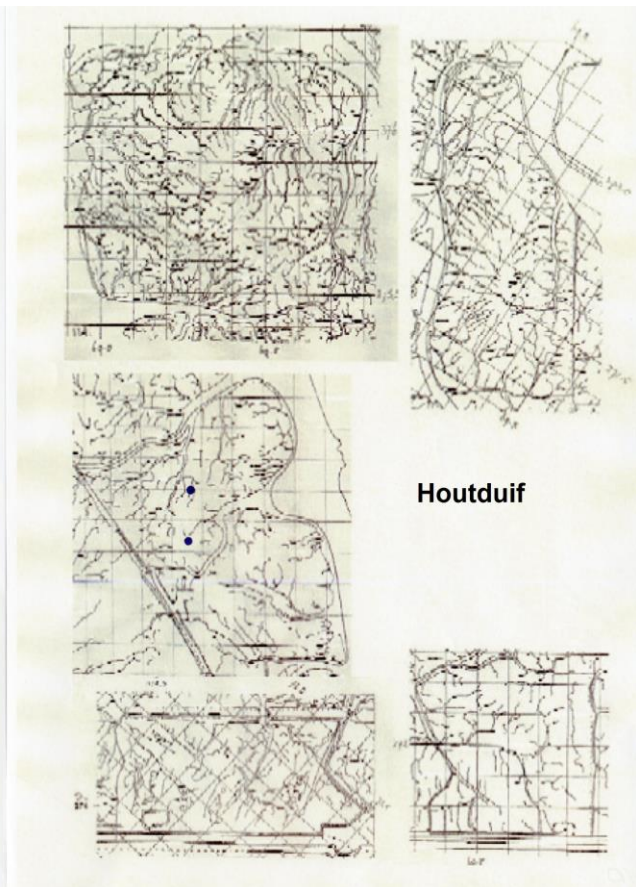
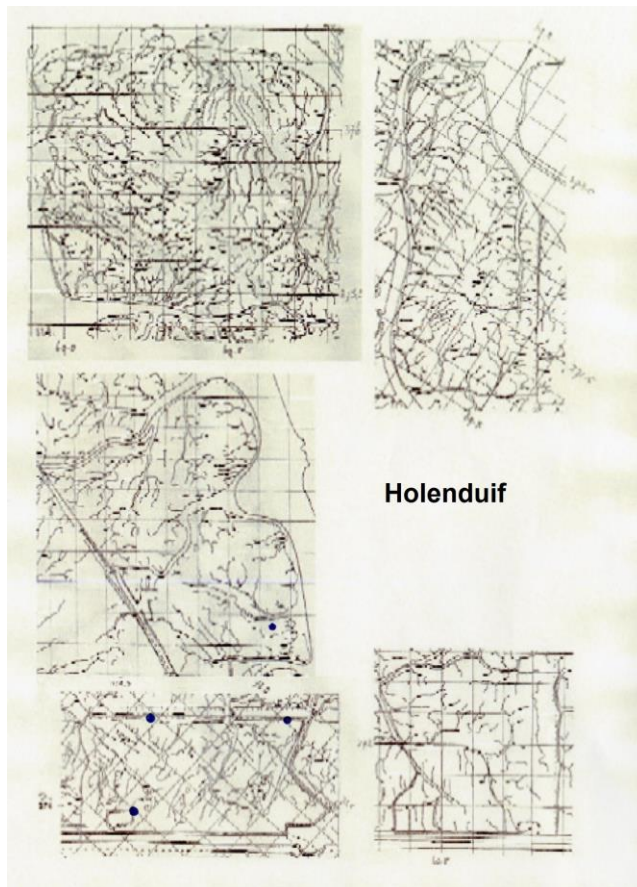

nest van zilvermeeuw op 19 mei, een zeldzaamheid aan het worden (foto Bernard Messiaen).

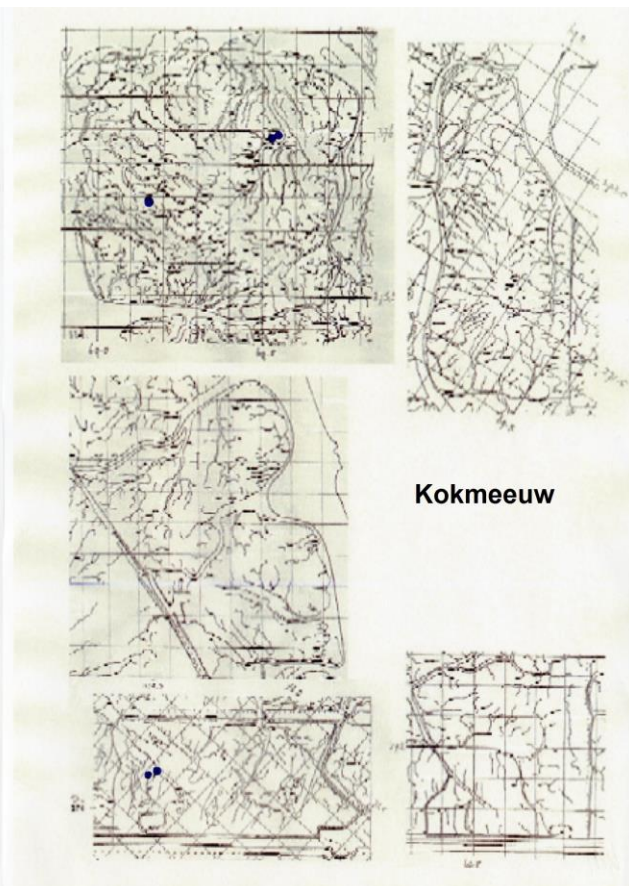

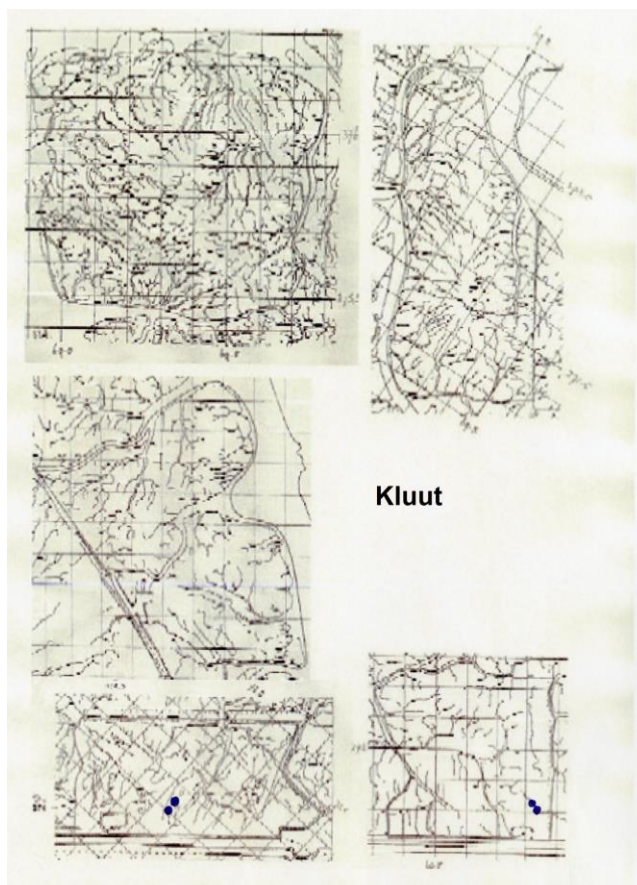

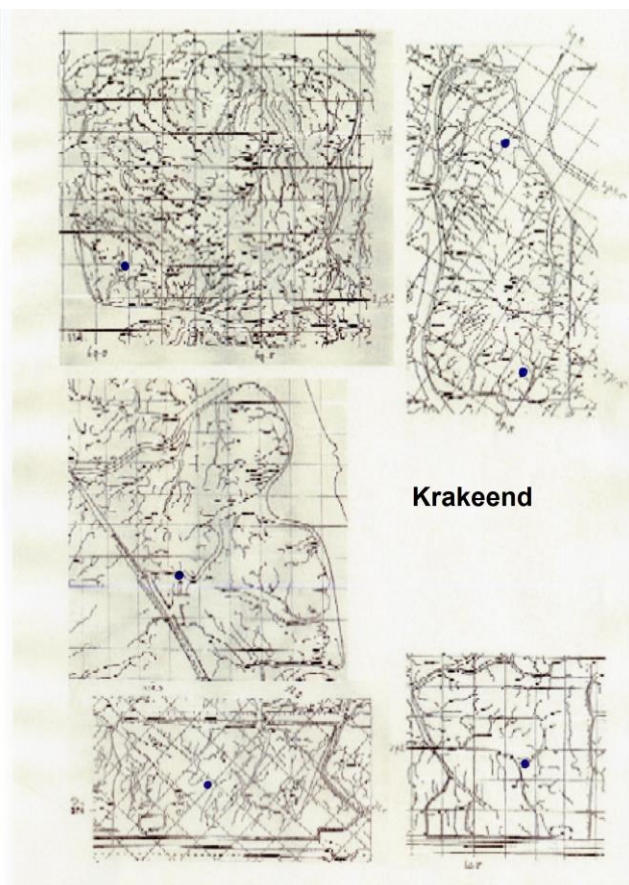
Kleine mantelmeeuw

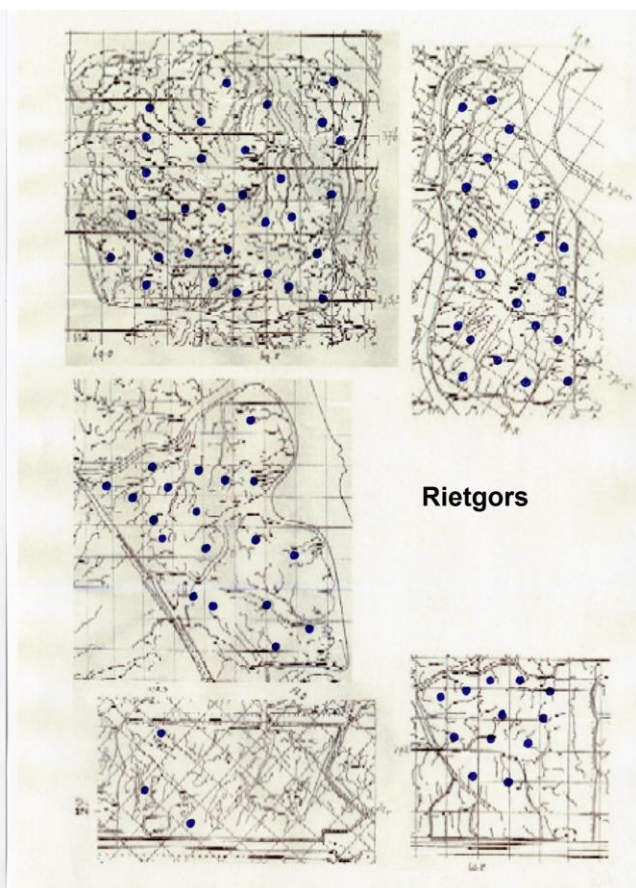
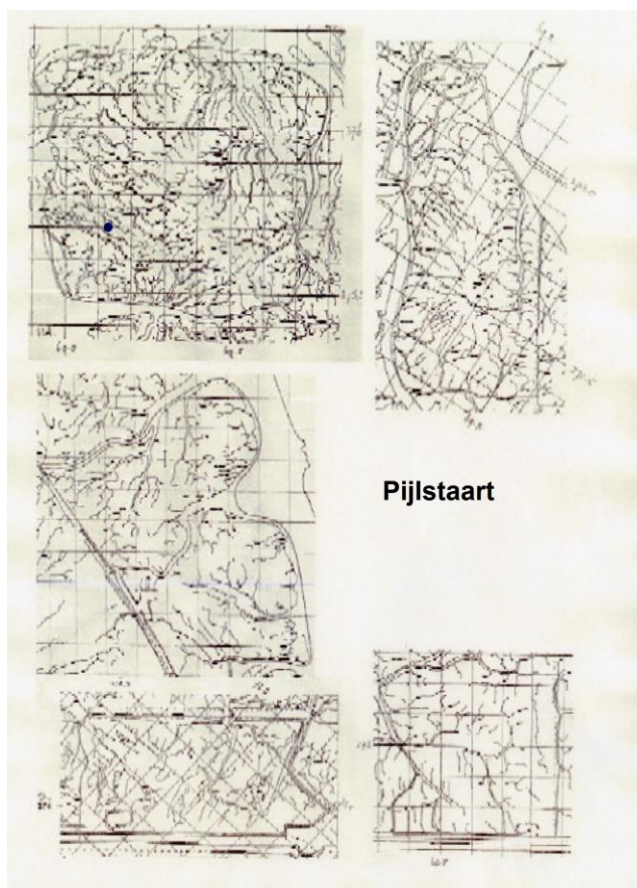
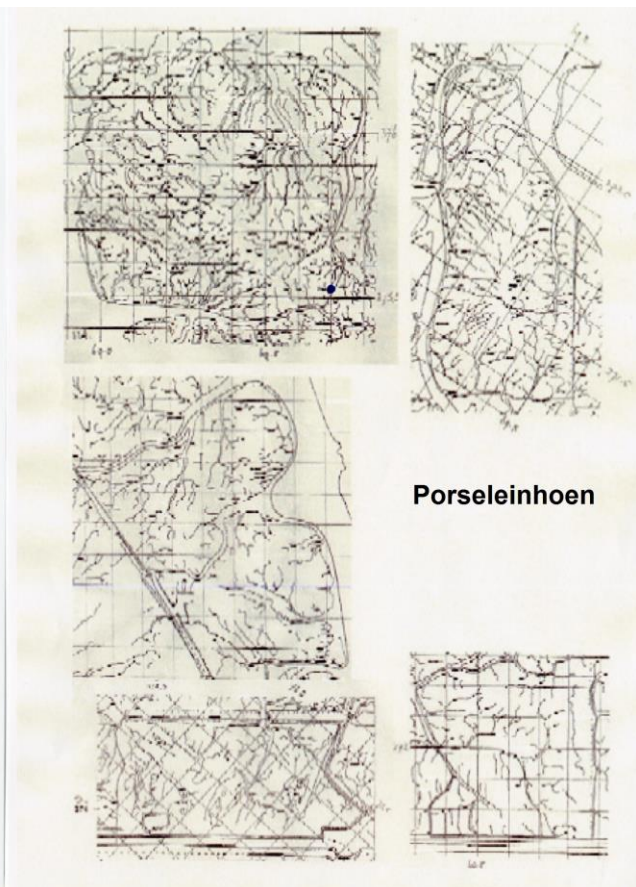
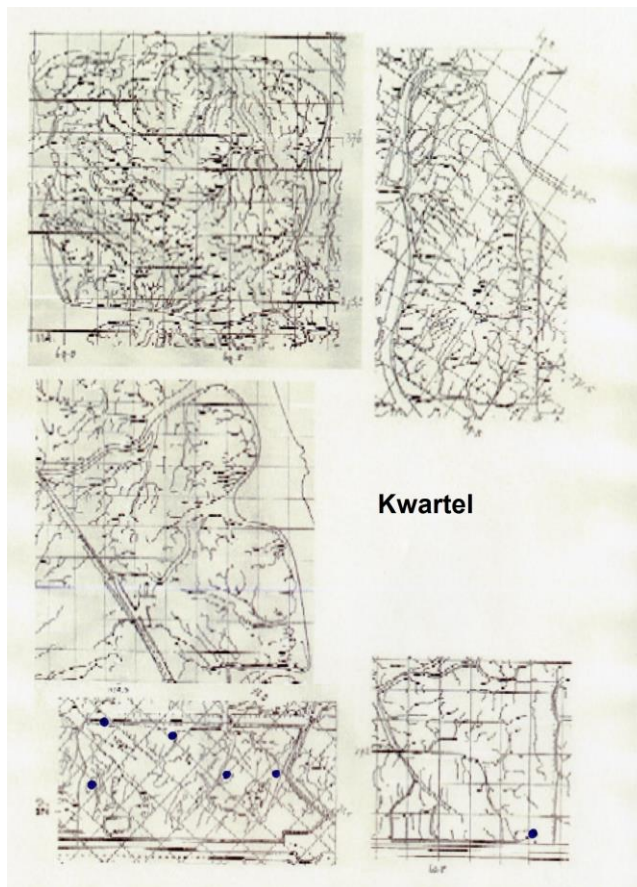
Kokmeeuw

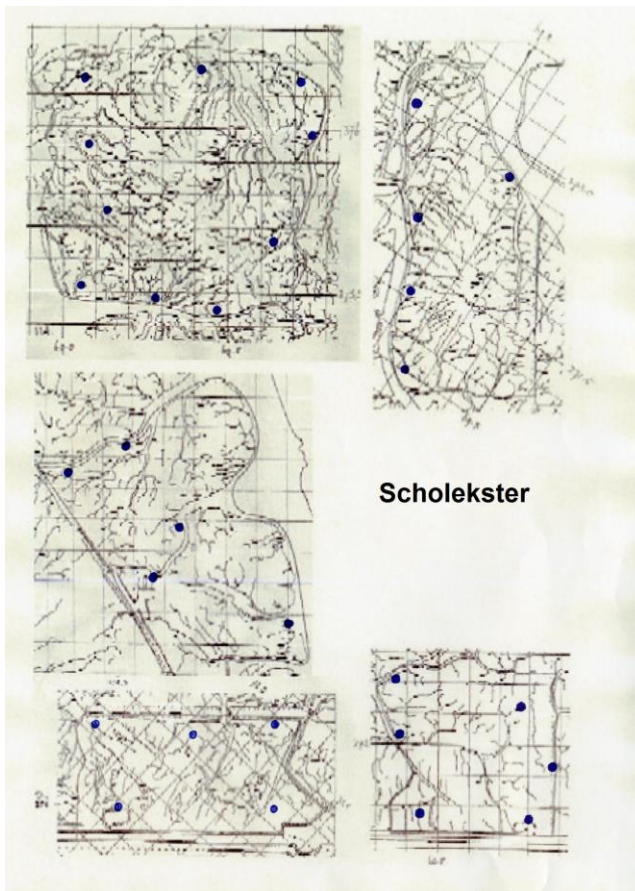

Kluut

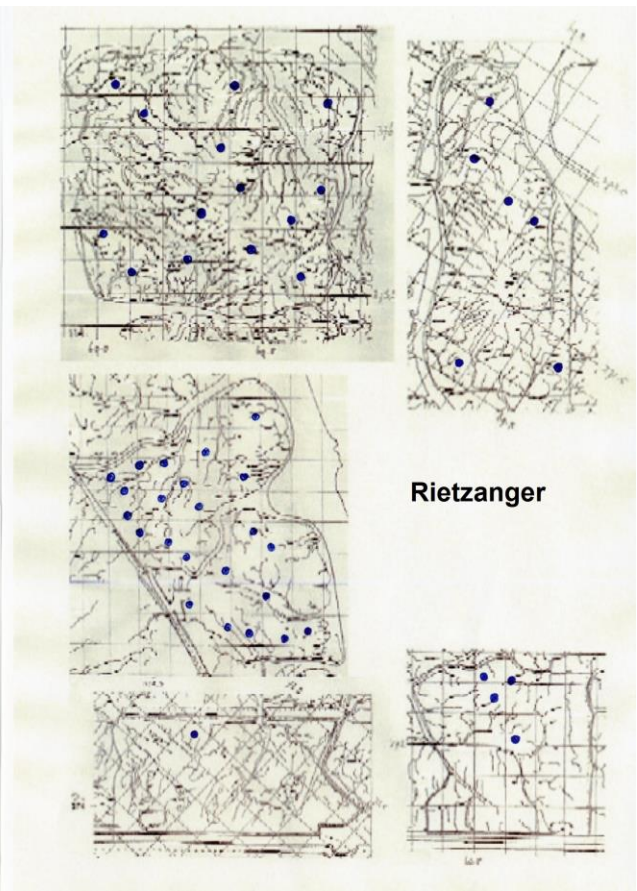

Krakeend

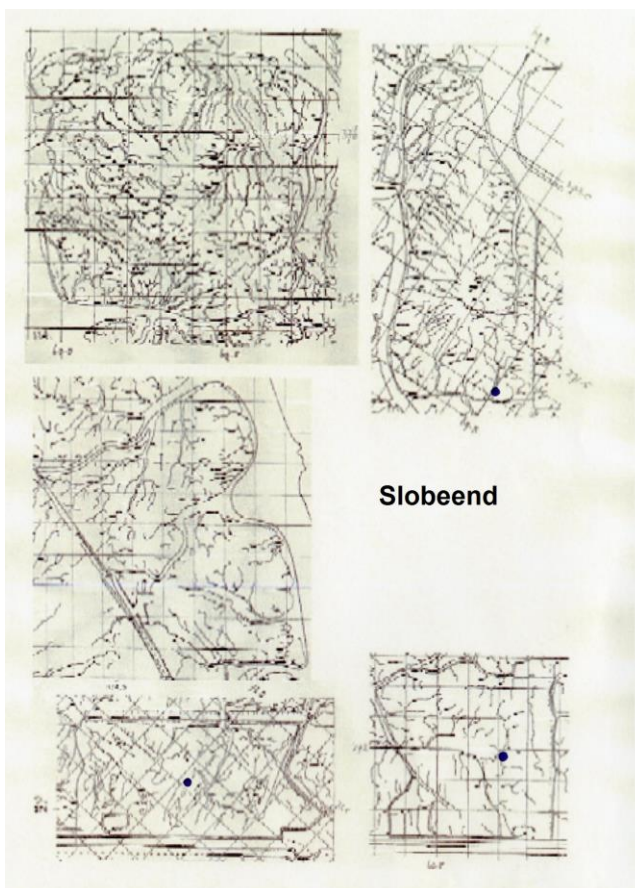

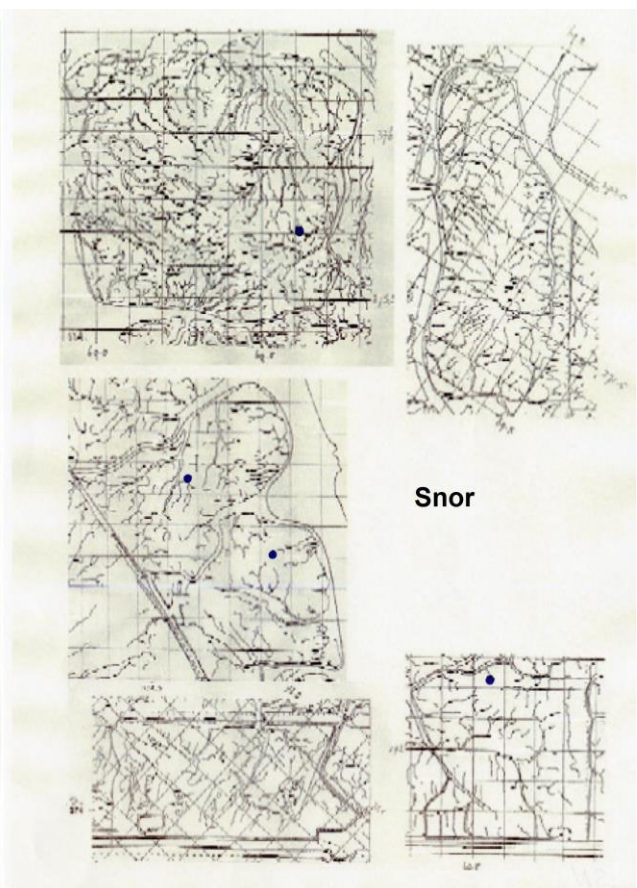
Scholekster

Rietzanger

Slobeend

Snor

